

KARELIA-AMMATTIKORKEAKOULU
Sosiaalialan koulutusohjelma

Suvi Ikonen
Heini Lukkarinen

KASVATTAJIEN KOKEMUKSIA VANHEMPIEN KANSSA TEHTÄVÄSTÄ
YHTEISTYÖSTÄ VARHAISKASVATUKSESSA

”Kunniatyö mulle, se, että ne on ottanu mukaan heidän lapsensa kasvatukseen.”

Opinnäytetyö
Huhtikuu 2017

OPINNÄYTETYÖ
Huhtikuu 2017
Sosiaalialan koulutusohjelma

Tikkarinne 9
80220 JOENSUU
(013) 260 600

Tekijä(t)
Heini Lukkarinen, Suvi Ikonen

Nimeke
Kasvattajien kokemuksia vanhempien kanssa tehtävästä yhteistyöstä varhaiskasvatuk-
sessa. ”Kunniatyö mulle, se, että ne on ottanu mukaan heidän lapsensa kasvatukseen.”

Toimeksiantaja
Anonyymi joensuulainen päiväkot

Tiivistelmä

Opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää varhaiskasvattajien kokemuksia yhteistyöstä vanhempien kanssa. Lisäksi selvitettiin, millaiset toimintamallit ja käytänteet koetaan edistävinä, sekä mitkä tekijät ovat esteenä yhteistyön sujumiselle.

Opinnäytetyö oli laadullinen. Tutkimusaineisto kerättiin kahdella eri ryhmäkeskusteluker-
ralla, joihin osallistui yhteensä 10 kasvattajaa. Aineisto analysointiin soveltaen sisällön-
analyysia.

Varhaiskasvattajat kokivat yhteistyön luontevaksi osaksi varhaiskasvatustyötä. Van-
hemmuuden ja lapsen kehityksen tukeminen nousivat vahvasti esille varhaiskasvattaji-
en puheessa. Luottamus, avoimuus ja kunnioitus sekä niiden merkitys korostuivat
avainsanoina tuloksissa. Haasteiksi varhaiskasvattajat nimesivät sekä vanhempien että
varhaiskasvattajien kiireen, henkilökuntaresurssit, rauhallisen tilan löytämisen, työsken-
telytavat ja lasten osa-aikainen hoito. Kulttuurilliset ja kielelliset erot koetaan tulevaisuu-
den haasteiksi.

Opinnäytetyötä voidaan käyttää osana varhaiskasvatuksen kehittämistä. Opinnäytetyön
tuloksia voidaan käyttää myös työyhteisön kehittämisessä. Jatkotutkimuksena voisi kar-
toittaa vanhempien kokemuksia osallisuudesta ja yhteistyöstä varhaiskasvatuksessa.

Kieli
suomi

Sivuja 54
Liitteet 6
Liitesivumäärä 6

Asiasanat
varhaiskasvatus, yhteistyö, kasvatuskumppanuus, päiväkot

THESIS
April 2017
Degree Programme in Social Services

Tikkarinne 9
80220 JOENSUU
FINLAND
+358 13 260 600

Authors

Heini Lukkarinen, Suvi Ikonen

Title

Day Care Educators' Experiences of Cooperation with Parents in Early Childhood Education

Commissioned by A Day-care Centre in Joensuu
An anonymous day care centre in Joensuu

Abstract

The purpose of this thesis was to study how day care educators experience the cooperation with parents. In addition, procedures that are considered either to promote or hinder the collaboration were examined.

The thesis is a qualitative research. The data were collected during two group discussions in which altogether 10 day-care educators participated. The data were analysed using content data analysis.

Day-care educators considered the cooperation to be a natural part of early education. Supporting both parenthood and a child's development was highlighted in the educators' narrative. Trust, openness and respect appeared to be essential in this research whereas staff resources, ways of working, part-time day care, finding a calm space and educators' and parents' constant hurry were regarded as challenging by day care educators. Future challenges may include cultural and language-related differences.

The results of this research can be utilised in developing early education. In addition, the results can be applied to developing work communities in early education. Further studies could be conducted on parents' experiences of cooperation and participation in day care.

Language

Finnish

Pages 54

Appendices 6

Pages of Appendices 6

Keywords

early childhood education, cooperation, partnership in early childhood education, day-care centre

Sisältö

Tiivistelmä

Abstract

1	Johdanto	5
2	Varhaiskasvatus	6
2.1	Varhaiskasvatuksen historiaa	6
2.2	Mitä on varhaiskasvatus?	7
2.3	Varhaiskasvatuksen henkilöstö ja moniammatillisuus	8
3	Yhteistyö varhaiskasvatuksessa	10
3.1	Yhteistyön historiaa	10
3.2	Kasvatuskumppanuudesta yhteistyöhön	11
3.3	Yhteistyön rakenteet ja tavoitteet	12
3.4	Yhteistyön haasteet	14
3.5	Kohtaaminen varhaiskasvatuksessa yhteistyön näkökulmasta	15
4	Vanhempi osana varhaiskasvatustyötä	17
4.1	Vanhemman osallisuus lapsen päivähoidossa	17
4.2	Ammatilliset keskustelut varhaiskasvatuksessa	18
5	Aikaisemmat tutkielmat ja opinnäytetyöt	21
6	Opinnäytetyön tarkoitus, tehtävä ja toteutus	24
6.1	Opinnäytetyön tarkoitus	24
6.2	Opinnäytetyön toteutus	24
6.3	Kohderyhmä	26
6.4	Ryhmäkeskustelujen toteutus	28
7	Aineiston käsittely ja analyysi	30
8	Tulokset	34
8.1	Yhteistyön muodot ja elementit	34
8.2	Vanhemman kanssa käytävät keskustelut	36
8.3	Kokemuksia vanhemman osallisuudesta	39
8.4	Onnistuneen yhteistyön merkitys	40
8.5	Kasvattajan kokemukset yhteistyön esteistä	41
8.6	Yhteistyön mahdollisuudet ja kehittäminen	42
9	Pohdinta	43
9.1	Tulosten tarkastelu	43
9.2	Johtopäätökset	47
9.3	Luotettavuus ja eettisyys	49
9.4	Ammatillinen kasvu	52
9.5	Jatkotutkimukset ja kehittämisideat	54

Liitteet

Liite 1	Toimeksiantosopimus
Liite 2	Saatekirje
Liite 3	Ryhmäkeskustelurunko
Liite 4	Analyysirunko
Liite 5	Esimerkki analyysipolusta
Liite 6	Opinnäytetyön prosessikaavio

1 Johdanto

Lapsen oma päiväkotitoiminta muodostaa lapselle tärkeän kehitysympäristön kodin rinnalle. Tämän vuoksi halusimme tutkia, miten yhteistyön toteutuminen vanhempien kanssa koetaan eräässä Joensuulaisessa päiväkodissa. Ihmisillä on luontainen tarve tiedostaa mitä kaikkea hyvä yhteistyö voi saada aikaan (Dunderfelt 2016, 174). Kyseisen päiväkodin johtajan mukaan, päiväkotitoiminta on huomioinut vanhempien osallisuuden varhaiskasvatuksen arjessa toiminnan alusta saakka ja yhteistyön laadukkaaseen toteutumiseen on panostettu. Vanhempien osallisuudesta ja yhteistyöstä puhutaan myös päiväkodin omassa varhaiskasvatussuunnitelmassa. Yhteistyöllä varhaiskasvatuksessa tarkoitetaan vanhempien ja henkilöstön toimimista yhdessä lasten kasvun, kehityksen ja oppimisen prosessien tukemisessa. Tämä edellyttää keskinäistä luottamusta, tasavertaisuutta ja toistensa kunnioittamista. (Stakes 2005, 31.)

Opinnäytetyössämme varhaiskasvatuksen ammattilaista kuvataan sanalla kasvattaja. Opinnäytetyön aihe on ajankohtainen, sillä uusi varhaiskasvatussuunnitelma velvoittaa varhaiskasvatusta tarjoavat palveluntuottajat tekemään yhteistyötä suuremmissa määrin vanhempien kanssa, ja ottamaan heidät mukaan varhaiskasvatuksen kehittämiseen. Kasvattajien toimintatapojen takana on kuitenkin pedagoginen ajattelu, joka ohjaa tehtävää työtä. Opinnäytetyössä emme halunneet sanoittaa etukäteen yhteistyön määrittelyä kasvattajille, vaan halusimme kuulla, miten kasvattajat itse hahmottavat vanhempien kanssa tehtävän yhteistyön, sen kehittämisen sekä haasteet.

Opinnäytetyömme ajankohta sijoittuu varhaiskasvatuksen kentällä murrosajakauteen. Valtakunnallista varhaiskasvatussuunnitelmaa on päivitetty ja arjessa käytettäviä käsitteitä on muutettu. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden mukaisesti laaditut paikalliset varhaiskasvatussuunnitelmat otetaan käyttöön 1.8.2016 (Opetushallitus 2016). Opinnäytetyömme teoreettisessa viitekehyksessä viitataan vanhoihin sekä uusiin käsitteisiin, kuten esimerkiksi kasvatus-

kumppanuudella tarkoitetaan vanhempien ja kasvattajien välillä tapahtuvaa yhteistyötä. Vanhemman osallisuuden alta löytyy termi kasvatuskumppanuus, jolla tarkoitetaan myös yhteistyötä. Haluamme kuitenkin käsitellä viitekehyksessä kaikki termit, sillä jokainen tuo tullessaan uuden näkökulman loppujen lopuksi samaan aiheeseen eli yhteistyöhön.

Opinnäytetyömme tietoperusta käsittelee varhaiskasvatusta, yhteistyön kehitystä vanhemman kanssa, kasvattajien ammatillisuutta kohdata vanhempia sekä vanhempien osallisuutta. Opinnäytetyömme toteutus - osuudessa käsitellään käytettyjen menetelmien valintoja. Lopuksi esitellään tulokset sekä johtopäätökset. Oman pohdinnan kautta käymme läpi opinnäytetyön eettisen ja luotettavuuden arviointia, omaa ammatillista kasvua sekä kehitysideoita.

2 Varhaiskasvatus

2.1 Varhaiskasvatuksen historiaa

Varhaiskasvatuksessa nostetaan esille lapsen oikeus saada hyvää opetusta, hoitoa ja kasvatusta. Kun päivähoitolakia säädettiin vuonna 1973, silloin ajateltiin vahvemmin lapsen hoitamista silloin, kun vanhemmat olivat siihen itse estyneitä. Tuolloin päivähoito ja sen antama varhaiskasvatus eivät olleet jokaisen lapsen oikeus. Kuitenkin subjektiivisen päivähoito-oikeuden säätämisen takana 1990-luvun alussa oli ajatus siitä, että jokaisella lapsella on oikeus päiväkodin pedagogiseen toimintaan eli varhaiskasvatukseen. (Heinonen, Iivonen, Korhonen, Lahtinen, Muuronen, Semi & Siimes 2016, 20–21.)

Päivähoidon ja varhaiskasvatuksen eroista on väännetty kättä jo vuosien ajan. Vuonna 1999 sosiaali- ja terveysministeriön työryhmä esitti säädettäväksi lakia lasten päivähoidosta ja varhaiskasvatuksesta. Esityksessään työryhmä totesi, että päivähoito on perheiden ja lasten palvelua, jossa yhdistyvät niin vanhempien oikeus saada lapselleen hoitopaikka, kuin lapsen oikeus saada varhaiskas-

vatusta. Tuolloin näiden kahden käsitteen ero oli selkeä. (Heinonen ym. 2016, 21.)

Valtioneuvoston periaatepäätös varhaiskasvatuksen valtakunnallisista linjauksista hyväksyttiin vuonna 2002. Tässä linjauksessa varhaiskasvatukseksi määriteltiin niin päivähoito, kuin vanhempien antama kasvatus. Linjauksessa todettiin varhaiskasvatuksen olevan lapsen erilaisissa elämäntilanteissa tapahtuvaa kasvatuksellista vuorovaikutusta, jossa tavoitteena on edistää lapsen kasvua, kehitystä, oppimista ja terveyttä. Tämän lisäksi linjauksessa todettiin, että lähtökohta varhaiskasvatuksessa on laaja-alaiseen, monitieteiseen tutkimukseen ja tietoon sekä varhaiskasvatuksen menetelmien tuntemukseen perustuva kokonaisvaltainen näkemys siitä, mitä on lapsen kehitys, oppiminen ja kasvu. (Heinonen ym. 2016, 20.)

Opetushallituksesta tuli uuden varhaiskasvatuslain myötä 1.8.2015 alkaen varhaiskasvatuksen asiantuntijavirasto. 2015 voimaan tulleessa varhaiskasvatuslaissa, varhaiskasvatus rinnastettiin synonyymiksi päivähoidolle. Samassa laissa toisaalta varhaiskasvatukselle asetettiin monipuoliset ja vaativat tavoitteet, kuten koulutuksellisen tasa-arvon toteuttaminen. Sen lisäksi lain varhaiskasvatuksen määritelmässä korostetaan pedagogiikkaa. Opetushallitus laati vuonna 2016 uuden varhaiskasvatussuunnitelman perusteet, jossa avataan varhaiskasvatuksen sisältöjä ja tavoitteita. (Heinonen ym. 2016, 23.)

2.2 Mitä on varhaiskasvatus?

Varhaiskasvatuksella tarkoitetaan lapsen suunnitelmallista ja tavoitteellista hoidon, kasvatuksen ja opetuksen muodostamaa kokonaisuutta, jossa painottuu erityisesti pedagogiikka (Opetushallitus 2016). Varhaiskasvatuslain mukaan varhaiskasvatus tarkoittaa suunniteltua ja tavoitteellista kokonaisuutta, jonka tavoitteena on edistää lapsen kasvua, kehitystä, terveyttä ja hyvinvointia kokonaisvaltaisesti iän ja kehitystason mukaisesti. Sen tulee myös tukea lapsen oppimista, sekä koulutuksellista tasa-arvoa. Lisäksi varhaiskasvatuksen tavoitteena on toimia yhdessä lapsen sekä lapsen vanhemman tai muun huolta-

jan kanssa lapsen tasapainoisen kehityksen ja kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin parhaaksi sekä tukea lapsen vanhempaa tai muuta huoltajaa kasvatustyössä. (Varhaiskasvatustilaki 36/1973.)

Varhaiskasvatusta linjaavissa asiakirjoissa peruslähtökohtana on lapsen vanhempien ensisijainen kasvatusvastuu ja -oikeus. Yhteiskunnan tarjoamien varhaiskasvatustilavien tulee myös tukea vanhempia kasvatustyössään. Varhaiskasvatustilavet koostuvat kunnan tai yksityisen järjestämästä päivähoidosta ja esiopetuksesta sekä muusta varhaiskasvatustoiminnasta. (Sosiiali- ja terveystilasteriö 2007, 15.) Kaikkien lasten tulee saada yhdenvertaiset mahdollisuudet varhaiskasvatukseen. Varhaiskasvatustilaki takaa kaikille suomalaislapsille oikeuden varhaiskasvatukseen, joskin tuota subjektiivista oikeutta on rajattu 1.8.2016 alkaen (Opetushallitus 2016).

Hyvällä ja laadukkaalla varhaiskasvatuksella on keskeinen merkitys lapsen hyvinvoinnin, kasvun ja oppimisen edistämisen näkökulmasta. Varhaiskasvatustilavet vaikuttaa positiivisesti lapsen kokonaisvaltaiseen oppimiseen ja kehittymiseen. Sosiiali- ja terveystilasteriön (2011) mukaan muun muassa osaava ja riittävä henkilöstö edesauttaa varhaiskasvatustilavien laadun nostamista. (Sosiiali- ja terveystilasteriö 2011, 8.) Laadukkaalla varhaiskasvatuksella kyetään ennaltaehkäisemään lasten ja nuorten impulsiivista käyttäytymistä. Hyvä varhaiskasvatustilavet ulottuu nuoruusikäen saakka. Vanhempien ja varhaiskasvatustilavien ammattilaisien tiiviillä yhteistyöllä pyritään luomaan lapsen kannalta mielekäs kasvuympäristö. (Hujala 2011, 27.)

2.3 Varhaiskasvatustilavien henkilöstö ja moniammatillisuus

Varhaiskasvatustilavissa henkilöstön kelpoisuusvaatimukseen sovelletaan sosiiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksissa annettua lakia (Varhaiskasvatustilaki 36/1973). Varhaiskasvatustilavissa voi saman ammatinimikkeen alla työskennellä usean eri koulutuksen kautta päteviä sosionomi AMK- tutkinnon suorittaneet sekä opistotasaisen 2-vuotisen lastentarhanopettajakoulutuksen, kasvatustieteen kandidaatin tutkinnon ja kasvatustieteen maisteritutkinnon suo-

rittaneet henkilöt. Lastenhoitajan tehtäviin ovat päteviä lastenhoitaja-, lastenhoitaja-, lähihoitaja ja päivähoitajakoulutuksen saaneet työntekijät (Laki sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista 272/2005).

Vastuu yhteistyön toteutumisesta ja suunnitelmallisuudesta on varhaiskasvatuksen järjestäjillä. He vastaavat myös siitä, että yhteistyötä toteutetaan tarvittaessa monialaisesti. Varhaiskasvatuksessa jokaisen lapsen tulee saada oman kehityksen ja tarpeidensa mukaista hoitoa, kasvatusta ja opetusta. (Opetushallitus 2016, 32.) Moniammatillisuus varhaiskasvatuksen sisällä tarkoittaa eri ammattiryhmien yhteistä, jaettua ammatillista toimintaa. Parhaimmillaan moniammatillisuus näyttäytyy päiväkotien kasvatusyhteisössä rikkautena ja mahdollisuutena yhdistää työntekijöiden eri tavoin painottunut osaaminen. Toisaalta tehtävälueiden hämärtyminen voi johtaa myös siihen, että eri ammattiryhmien osaamisen ydin on hävinnyt. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2007, 23.)

Sinkkosen (2003) mukaan vanhemmille on jo vuosien ajan tarjottu päivähoiton yhteydessä moniammatillista asiantuntija-apua lapsen kasvun, kehityksen tai oppimisen liittyvissä asioissa. Keskustelut käydään verkstopalavereissa lapsen päivähoiton aikana. Näihin keskusteluihin vanhemmat tuovat ensisijaisen arvokasta tietoa lapsestaan ja ovat tasavertaisia muiden asiantuntijoiden kanssa. Kokemukset osoittavat, että vanhempien kyky ottaa vastaan neuvoja tai tukea lapsen tai jopa koko perheen vaikeuksissa on matalampi päivähoiton kautta kuin muiden yhteiskunnan palvelujen kautta. Vanhempien on helpompaa ja luonnollisempaa keskustella lasta koskevista huolistaan sellaisen aikuisen kanssa, joka on päivittäin tavannut lasta. (Sinkkonen 2003, 235.) Varhaiskasvatuksen henkilökunnan antama arvio on tärkeää moniammatillisessa työssä, lapsen kokonaisvaltaisen kasvun ja kehityksen sekä hyvinvoinnin ja tuen tarpeiden varhaisen tunnistamisen vuoksi (Opetushallitus 2016, 34).

3 Yhteistyö varhaiskasvatuksessa

3.1 Yhteistyön historiaa

Elisabeth Alander (1859–1940) oli yksi lastentarhatyön uranuurtajista Suomessa. Hän perehtyi lastentarhatyöhön Hanna Rothmanin opastamana Sörnäisten kansanlastentarhassa. Alander korosti kotien tuntemisen ja yhteistyö tärkeyttä. Rothman ja Alander olivat selvillä siitä, että voidakseen antaa tukensa kodeille, lastentarhan ja kotien suhteiden oli oltava luottamukselliset ja opettajan tuli olla enemmän perheen ystävä kuin neuvoja antava auktoriteetti. Käyttöön otettiin kotikäynnit ja äitejä kutsuttiin lastentarhalle ns. äitienkokouksiin. Tapaamisten tavoitteena oli luoda vuorovaikutussuhde ja antaa äideille tietoja ja keinoja lasten kasvatukseen. Yhteydet koteihin muodostuivat läheisiksi, ja samalla opittiin tuntemaan kotien huolet ja ilot. Vaikeuksissa turvaututtiin usein lastentarhan apuun. (Virtanen 2009, 70.)

Varhaiskasvatuksessa on tehty aina yhteistyötä vanhempien kanssa, sen kuitenkin painottuessa 1970-luvulla auktoritäärisen ja neuvovaan yhteistyöhön. Vuonna 1983 päivähoitolakiin lisättiin kotikasvatuksen tukemista koskeva tavoitepykälä, jonka mukaan päivähoidon tavoitteena oli tukea päivähoidossa olevien lasten koteja näiden kasvatustehtävässä ja yhdessä kotien kanssa edistää lapsen persoonallisuuden tasapainoista kehitystä. Tuolloin kasvatustavoitekomitea tulkitsi vanhemmat sekä yhteistyökumppaneiksi että kasvatusneuvonnan tarpeessa oleviksi. 1980-luvun lopussa tärkeimmäksi yhteistyön muodoksi lasten päivähoidossa nousivat lapsi- ja perhekohtaiset keskustelut. (Onnismaa 2010, 152–153.)

Varhaiskasvatuksen kehittyessä vanhemmat ovat päässeet enemmän mukaan varhaiskasvatuksen suunnitteluun. 2000-luvulla varhaiskasvattajat ja vanhemmat nähtiin tasavertaisina kasvatuskumppaneina. Eri aikakausina kasvattajien ja vanhempien välistä vuorovaikutusta on katsottu monesta erilaisesta näkö-

kulmasta. Puhuttaessa vuorovaikutuksesta, termeinä on käytetty mm. yhteistyötä, tukemista ja kasvatuskumppanuutta. Se, mitä käsitettä vuorovaikutuksesta milloinkin käytetään, ei ole merkityksetön asia. Puhetavan takana on käsitys perheen tai kodin sekä julkisten järjestelmien kasvatusyhteistyön luonteesta ja yhteistyön eri osapuolten vallasta ja asemasta. (Karila 2006, 92.) Tällä hetkellä elämme termien murrosaikaa, jolloin kasvatuskumppanuus termin on korvaamassa termi yhteistyö. Varhaiskasvatuksessa kuitenkin käytetään vielä molempia termejä.

3.2 Kasvatuskumppanuudesta yhteistyöhön

Viime vuosina varhaiskasvatuksessa yhteistyötä vanhempien ja varhaiskasvattajien välillä on tehty kasvatuskumppanuuden nimissä. Kasvatuskumppanuudella tarkoitetaan vanhempien ja varhaiskasvattajien välillä olevaa keskinäistä ja vastavuoroista vuorovaikutusta. Kasvatuskumppanuutta ohjaavat kunnioituksen, kuulemisen, dialogisuuden ja luottamuksen periaatteet. Kasvatuskumppanuus antaa pohjan varhaiskasvattajien ja vanhempien yhteiselle, mutta jaetulle kasvatustehtävälle siten, että se muodostaa lapsen kannalta toimivan ja mielekkään kokonaisuuden. (Kaskela & Kekkonen 2006, 5.)

Monissa varhaiskasvatuksen yksiköissä kasvatuskumppanuus on juurtunut luontevaksi yhteistyötavaksi varhaiskasvattajien ja vanhempien välille. Uuden varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden astuessa voimaan, otetaan yhdenmukaisesti käyttöön termi yhteistyö, kun puhutaan varhaiskasvatuspaikan ja vanhempien välisestä yhteistyöstä. Oli sitten kyseessä kasvatusyhteistyö tai kasvatuskumppanuus, tärkeää on, että varhaiskasvattajien ja vanhempien välillä on sellainen luottamus, joka antaa mahdollisuuden lapseen liittyvien surujen ja ilojen jakamiseen molemmin puolin. (Heinonen ym. 2016, 225–226.)

3.3 Yhteistyön rakenteet ja tavoitteet

Lapsen huoltajien kanssa tehtävällä yhteistyöllä on varhaiskasvatuksessa tärkeä merkitys. Huoltajien ja varhaiskasvatuksen henkilöstön välisen yhteistyön tavoitteena on, että molemmat sitoutuvat yhteisesti lasten turvallisen ja terveen kasvun, oppimisen ja kehityksen edistämiseen. Tasa-arvoinen varhaiskasvatus, luottamuksen rakentaminen ja molemminpuolinen kunnioitus tukevat kasvatusyhteistyötä. (Opetushallitus 2016, 32–33.) Yhteistyön tarkoituksena on aina pystyä hahmottamaan lapsen ja perheen tilanne kokonaisvaltaisesti, jotta sitä voidaan käyttää suunnittelun ja päätöksenteon tukena (Heinonen ym. 2016, 185).

Yhteistyön avulla tuetaan lapsen varhaiskasvatuksen järjestämistä niin, että kaikki lapset saavat tarpeidensa ja kehityksensä mukaista opetusta, kasvatusta ja hoitoa. (Opetushallitus 2016, 32). Ajatuksena on myös se, että tehtäessä yhteistyötä perheen ja viranomaisten kesken, asetetaan tasavertaisiksi kumppaneiksi ja voimavarat yhdistämällä löydetään toimintatapoja, jotka helpottavat arkea, sekä löydetään tarvittaessa erilaisia tuen muotoja. (Heinonen ym. 2016, 185). Ihmistyössä halutaan rakentaa uudenlaisia yhteistyömalleja, jossa pyritään toisen tarpeita huomioivaan kuuntelemiseen, tasa-arvoiseen kohtaamiseen ja kriisejä sekä vaikeuksia ylittävään vuorovaikutukseen (Dunderfelt 2016, 177).

Kasvattajien ja vanhempien välinen suhde alkaa heidän tutustumisella toisiinsa. Tämän kautta molemmat alkavat rakentaa kuvaa siitä, voiko toiseen osapuoleen luottaa. Luottamus syvenee ja rakentuu asteittain. Kun vanhemmat ja varhaiskasvattajat tutustuvat paremmin toisiinsa, keskustelujen sisällöt tulevat monipuolisemmaksi. Karilan (2006) mukaan se, mistä vanhempien luottamus kasvattajaan syntyy, riippuu siitä, millaisia kokemuksia ja ajattelutapoja vanhemmilla on kasvattajan ja vanhempien välisestä suhteesta. Karila (2006) toteaa, että vanhemmat ovat nostaneet luottamusta rakentavina tekijöinä varsinkin aidon lapsesta välittämisen sekä työntekijän innostuksen omaa työtä kohtaan. Myös luottamusta herättävä vuorovaikutus perustuu hyviin vuorovaikutustaitoi-

hin. Näiden lisäksi luottamus rakentuu myös siitä, että vanhempi kokee tulevan sa kuulluksi. Vanhemmilla tulisi olla arkisia kuulluksi tulemisen kokemuksia, jotta he rohkaistuisivat osallisuuteen syvemmissä yhteistyösuhteissa. (Karila 2006, 97–99.)

Yhteistyön tavoitteena tulisi olla se, että lapsen elämäntilanne niin kotona kuin varhaiskasvatuksessa tulee jaetuksi ja kohdatuksi avoimessa vuoropuhelussa. Kasvatusyhteistyön tulee lähteä lapsen edun toteutumisesta sekä lapsen tarpeista. Tavoitteena on, että lapsi nähdään, häntä ymmärretään ja häntä kannatellaan. Keskiössä ovat lapsen toiminta, tarpeet, toiveet, leikki ja kokemukset. Se, kuinka lapsen kanssa puhutaan ja mitä lapselle puhutaan, on merkityksellistä. (Kaskela & Kekkonen 2006, 17.)

Yhteistyö on sekä saamista että antamista. Jotta tunne toimivasta yhteistyöstä syntyy, se vaatii kokemuksen siitä, että jokainen on yhteisellä asialla edistämässä asioiden sujumista (Heinonen ym. 2016, 185). Yhteistyön luomisessa palaute on tärkeää, koska se helpottaa oppimista, lisää motivaatiota, auttaa toimimaan tavoitteen suuntaisesti, auttaa tunnistamaan virheitä ja positiivisena voimistaa suoriutumista ja sisäistä motivaatiota. Palautteen hyväksymisen kautta ihmiset kokevat olevansa vastuussa omasta suorituksestaan, asettavat itselleen realistisia tavoitteita, jotka auttavat parantamaan toimintaansa. Palaute lisää myös itsetuntemusta ja parhaimmillaan se suojelee itsensä arvostamista sekä lisää informaatiota ihmisestä itsestään. (Ruohotie 2000, 62–63.)

Yhteistyön tärkeys korostuu erityisesti siirtymävaiheissa, kuten silloin kun lapsi aloittaa varhaiskasvatuksessa sekä varhaiskasvatuksen aikana tapahtuvissa siirtymissä, kun lapsi vaihtaa päiväkotia tai siirtyy esiopetukseen. Tärkeys korostuu myös silloin, kun lasten oppimisen ja kehityksen tukea suunnitellaan ja toteutetaan. Varhaiskasvatuksen henkilöstön ja huoltajien välillä vallitseva luottamuksellinen ilmapiiri mahdollistaa yhteistyön myös haastavissa tilanteissa. Esimerkiksi voisi kertoa huolen lapsen hyvinvoinnista. (Opetushallitus 2016, 33.)

3.4 Yhteistyön haasteet

Yksi kasvattajille kohdistuvista yhteistyön osaamishaasteista on vanhempien yhteistyövalmiuden tunnistaminen. Erilaisten perheiden kanssa syntyy luonnollisesti erilaisia vuorovaikutussuhteita. Tämän päivän kasvattajilta edellytetään taitoa ja herkkyyttä kehittää monenlaisiin vuorovaikutussuhteisiin sopivia ammatillisia työvälineitä. Ydinhaasteena on myös kysymys siitä, kuinka päästä senkaltaiseen vuorovaikutukseen, jossa vuorovaikutuksessa olevat henkilöt tulevat tulkituiksi omien tarkoitusperien eikä ennakoasenteiden kautta. Tämän vuoksi kasvattajien on tärkeää pysähtyä miettimään sitä, millä tavoin vanhempien odotuksista ja käsityksistä saadaan luotettavaa tietoa. (Karila 2006, 96–97.)

Karilan (2006) mukaan vanhempien kiire voi tuoda lisähaastetta vanhempien ja kasvattajien väliselle yhteistyölle. Usein kiireiset vanhemmat jakavat lasten vienti- ja hakuvastuita ja toimivat järkiperäisesti. Tästä johtuen voi olla, että toista vanhempaa ei nähdä päivähoitossa pitkään aikaan. Ajoittain kasvattajat tuovat esille myös omaa huoltaan siitä, että vanhemmat eivät ole valmiita yhteistyösuhteelle tai ole siitä kiinnostuneita. Karilan (2006) mielestä tällöin työyhteisössä olisi syytä pohtia kriittisesti, millainen yhteistyökulttuuri yhteistyön käytännöistä muodostuu. Kasvattajien tulisi miettiä, ovatko vanhemmat todella osallisia päätöksissä, jotka koskevat heidän lapsensa päivähoitokasvatusta. (Karila 2006, 103–104.) Myös Vennisen, Leinosen, Rautavaara-Hämäläisen ja Purolan (2011) tekemässä tutkimuksessa todetaan, että vanhempien osallisuuden ja yhteistyön esteistä suurimmat ovat vanhempien asenteet ja aika. Tutkimuksessa sekä vanhemmat että kasvattajat tuovat esille myös vanhempien vähäisen tietämyksen päiväkodin toiminnasta sekä sen, etteivät vanhemmat uskalla tuoda omia ajatuksiaan esille. Esiin nostettiin myös vanhempien voimavarat. Kasvattajat kokivat, etteivät vanhemmat ole motivoituneita tai kiinnostuneita osallistumaan. (Venninen, Leinonen, Rautavaara-Hämäläinen & Purola 2011, 37.)

Tulkinnat ja käsitykset yhteistyöstä ohjaavat kasvattajien toimintaa vanhempien kanssa tehtävässä yhteistyössä. Siitä huolimatta, että kasvatuskumppanuudes-

sa nostetaan esille vastavuoroisuutta, siinä asettuu kasvattajille isompia odotuksia. Kasvattajien on pystyttävä luomaan yhteistyölle hyvät puitteet. Tämän lisäksi kasvattajilta odotetaan myös omien ajattelutapojensa kriittistä reflektointia osana omaa ammatillista kasvuaan ja kehitystään. Itsestä poikkeavan kunnioittaminen ja erilaisuuden hyväksyminen ovat varmasti yksi keskeisimmistä yhteistyön asenteellisista ehdoista. Tätä vaaditaan myös vanhemmilta, mutta erityisesti kasvattajilta. (Karila 2006, 92.)

Varhaiskasvatusta tuottavissa palveluissa nähdään yhteiskunnallisten rakenteiden muutos, joka on vaikuttanut lasten ja perheiden elämään. Varhaiskasvatuksen työntekijät kohtaavat työssään perherakenteeltaan, elämäntilanteeltaan sekä etniseltä, kulttuuriselta ja uskonnolliselta taustaltaan erilaisia lapsia ja perheitä, joka luo arkityöhön uudenlaisia haasteita. Perhekoko on pienentynyt, perherakenteet ovat muuttuneet sekä lapsiperheiden hajoaminen on lisääntynyt. Kansainvälistyminen ja liikkuvuus maiden rajojen yli näkyvät varhaiskasvatuksessa siten, että palveluiden piirissä on eri kulttuureissa eläneitä lapsia ja vanhempia. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2007, 15.)

3.5 Kohtaaminen varhaiskasvatuksessa yhteistyön näkökulmasta

Kohtaaminen on alettu ymmärtää keskeiseksi asiaksi asiakastyössä. Kohtaaminen herättää luottamusta, mutta epäonnistuessaan jättää työntekijän ja asiakkaan välille etäisyyttä ja epäluottamusta. Kohtaamisen onnistuminen määrittää usein toiminnan onnistumisen. Kohtaaminen on yksilöllistä, monikerroksista kasvokkain asettumista toisen ihmisen kanssa. Monikerroksisuus syntyy ystävällisestä eleestä, kuulemisesta, näkemistä sekä toisen ihmisen nähdyksi tulemisestä. Lasten kanssa työskentelevillä aikuisilla on monenlaista ammattitaitoa ja erityisosaamista. Aikuiset hahmottavat vuorovaikutustilanteita eri tavoin, omien erilaisten elämäkokemusten vuoksi. Jokaiselle on rakentunut oma käsitys siitä, mikä on paras lähestymistapa. Arvostava kohtaaminen antaa mahdollisuuden hyvälle hoidolle, huolenpidolle ja hyvälle kasvatukselle ja opetukselle. (Mattila 2011, 15, 45–46.)

Kohtaamisissa keskustelu on merkittävin työväline (Nummenmaa & Karila 2011, 14). Kohtaaminen ja ihmisten välinen vuorovaikutus ovat parhaimmillaan innostavaa, kehittäväää ja parantavaa. Pahimmillaan kohtaaminen on haavoittavaa, puuduttavaa ja ongelmat vain pahenevat keskusteluissa (Dunderfelt 2016, 9). Saavuttaakseen ammatillisen vuorovaikutuksen taidot, kasvattajan on harjoitettava paljon ja kerättävä paljon tietoa. Näiden lisäksi kasvattajan täytyy opetella tuntemaan oma itsensä. Vanhempien ja lasten kanssa työskentely herättää monesti kasvattajassa erilaisia tuntemuksia. Kasvattajassa voi herätä niin tiedostamattomia kuin tietoisia muistoja omista lapsuuden kokemuksista. Muistoja nousee myös juuri sen hetkisestä elämäntilanteesta ja siitä, kuinka hän kokee ja aistii ympäristönsä. Nämä muistot vaikuttavat siihen, kuinka kasvattaja kohtaa työssään asiakkaat; mitä hän pitää arvokkaana, mikä häntä ärsyttää tai mikä häntä suututtaa. Voidaan sanoa, että on harhaa, että kasvattaja pystyisi koskaan olemaan täysin objektiivinen tai neutraali. Kasvattajalla herää aina monia subjektiivisia tuntemuksia, joilla ei ole mitään tekemistä sen kanssa, toimiiko vuorovaikutuksen toinen osapuoli oikein vai väärin. Kasvattajan ammatillisuus lähtee siitä, että hän tuntee itsensä, omat tunteensa ja tiedostamattomat ajatuksensa. (Vilèn, Vihunen, Vartiainen, Sivèn, Neuvonen & Kurvinen 2006, 36.)

Hyvän vuorovaikutuksen kannalta olennaista on, että kasvattaja pystyy säilyttämään asiakkaaseen (vanhempaan ja/tai lapseen) positiivisen latauksen siitä huolimatta, että asiakas olisi normaalia haastavampi. Jos kasvattaja ei uskalla kohdata myös negatiivisia asioita, ei myöskään lapsi tai vanhempi välttämättä kerro kaikkea oleellista kasvattajalle. (Vilèn ym. 2006, 38.) Kohtaamisessa tulee valita sanat, jotka kuulija ymmärtää. Sanojen valinta kommunikaatiossa on hyvin tärkeää. Puhujan tuleekin ottaa huomioon puheensa sisältö ja liittää keskusteluun myös sanoja, jotka kertovat onnistumisista. (Dunderfelt 2016, 19.)

Vanhemmat odottavat lapsensa saavan varhaiskasvatuksessa hyvää hoitoa ja yksilöllistä huomiota. Perheen ja varhaiskasvattajien välinen yhteistyö sekä ensimmäiset kohtaamiset vaikuttavat vanhempien toiveisiin ja odotuksiin, huoliin ja pelkoihin ja rakentavat kuvaa varhaiskasvatuksen laadusta ja soveltuvuudesta omalle lapselle. Varhaiskasvattajien tulee tiedostaa perheen kohtaamisen mer-

kityksellisyys. Vanhemman luottamus varhaiskasvatuksen henkilöstöä kohtaan lisää lapsen luottamusta hoitajaan. (Hujala 2011, 79, 83.)

4 Vanhempi osana varhaiskasvatustyötä

4.1 Vanhemman osallisuus lapsen päivähoidossa

Vanhempien osallisuuden käsite on varhaiskasvatuksessa laaja. Omat haasteensa vanhempien osallisuudelle varhaiskasvatuksessa asettaa selkeää osallisuuden määrittelyn puuttuminen. (Metsola 2016, 5.) Tällä hetkellä voimassa olevan varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa vanhempien osallisuus -käsitteen alta löytyy termi kasvatuskumppanuus. Varhaiskasvatuksessa kasvatuskumppanuudella tarkoitetaan vanhempien ja henkilöstön sitoutuneisuutta toimimaan yhdessä tukien lasta. Tämä edellyttää vanhempien ja henkilöstön välistä keskinäistä luottamusta, kunnioitusta sekä tasavertaisuutta. Varhaiskasvatuksen henkilöstö vastaa tasavertaisen yhteistyön ja kasvatuskumppanuuden edellytysten luomisesta sekä heillä on koulutuksensa antama ammatillinen tieto ja osaaminen. Kasvatuskumppanuus tulisi sisällyttää alusta alkaen luonnolliseksi osaksi lapsen varhaiskasvatusta. Kasvatuskumppanuus liittyy kaikkien lasten kehityksen, oppimisen ja kasvun prosessien tukemiseen ja seuraamiseen. (Stakes 2005, 31.) Kaikilla vanhemmilla ei ole kuitenkaan samanlaisia kykyjä tulla osalliseksi varhaiskasvatustyötä, vaan he tarvitsevat enemmän rohkaisua ja erilaisia toimintatapoja ollakseen osallisia (Karila 2005, 297).

Kasvatuskumppanuus lähtee lapsen tarpeista käsin. Tällöin varhaiskasvatuksen toimintaa ohjaavat lapsen oikeuksien ja edun toteuttaminen. Kasvattajien ja vanhempien tiedot lapsesta antavat yhdessä parhaimmat edellytykset sille, että lapsen hyvinvointi voidaan turvata. Kasvatuskumppanuudessa yhdistyy varhaiskasvatuksen ja kasvattajien tiedot ja kokemukset lapsesta. Siihen liittyvistä näkemyksistä, arvoista ja vastuista pitää keskustella niin kasvattajayhteisön kuin vanhempien kanssa. (Stakes 2005, 31.)

Kasvatuskumppanuuden konkreettisia ilmenemisen muotoja ovat lapsen erityisen tuen suunnittelu sekä tuen tarpeen arviointi. Silloin kun vanhemmat yhdessä varhaiskasvatuksen henkilöstön kanssa miettivät ja arvioivat tekemiään havainnot lapsesta ilman, että he pyrkivät tekemään diagnooseja, molempien havainnot lapsesta ovat kokonais kuvan saamisen kannalta merkityksellisiä. Silloin kun lapsella on tarvetta tukeen, varhaiskasvatuksen henkilöstö ja vanhemmat yhdessä sopivat yhdessä tuen järjestämisestä. Vanhempien kanssa myös arvioidaan sitä, kuinka vastaavanlaista tukea voisi toteuttaa myös kotona sekä kasvatuksellisissa tilanteissa. Tällä tavalla varhaiskasvatuksen henkilöstön asiantuntemus on hyödyksi vanhemmille ja vanhempien asiantuntijuus oman lapsen asioissa tukee varhaiskasvatuksessa tehtävää työtä. Silloin, kun lapsi tarvitsee tukea näissä prosesseissa, kasvatuskumppanuus näyttelee vieläkin suurempaa roolia. (Heinämäki 2004, 29–30.)

Kasvatuskumppanuus tarvitsee toteutuakseen säännöllistä yhdessä toimimista sekä vuorovaikutusta, missä asiantuntijuus on jaettava vanhemman ja kasvattajan välillä, ja pulmat selvitetään ratkaisukeskeisellä tavalla. Kasvatuskumppanuudessa tavoitellaan suhteita, joissa kokemukset luottamusta herättävissä, kunnioittavissa ja kuulevissa kohtaamisissa olisivat mahdollisia. (Kekkonen 2012, 35, 52.) Vanhemmilla tulee olla mahdollisuus myös olla osallisena ja vaikuttaa varhaiskasvatusyksikön varhaiskasvatussuunnitelman sisältöön sekä osallistua sen arviointiin. Varhaiskasvatussuunnitelma on koko kasvatusyhteisön laatima ja sitä käytetään aktiivisesti sekä sen sisältö perusteineen on vanhempien ja kasvattajien tiedossa. Vain tällä tavalla vanhemmat ja lapset voivat olla osallisena varhaiskasvatussuunnitelman arvioinnissa. (Stakes 2005, 32.)

4.2 Ammatilliset keskustelut varhaiskasvatuksessa

Ammatillinen keskustelu muodostuu tekemisestä, tietämisestä sekä olemisesta. Tekeminen muodostuu ammatillisissa keskusteluista käytännön toimintana, kun taas tietäminen merkitsee kokemuksellista ja käsitteellistä tietoperustaa. Oleminen on aitoa läsnäoloa ja avoimuutta. (Nummenmaa & Karila 2011, 39.) Asiantuntijuus ei ole puhtaasti koulutuksen ja teorioiden määrittämää toimintaa, vaan sitä voidaan tarkastella suhteessa siihen tilaan, kontekstiin, jossa asiantuntijat

toimivat. (Peltomäki, Harjumäki & Husman 2002, 85). Arkipäiväinen keskustelu eroaa ammatillisesta keskustelusta siltä osin, että työntekijän odotetaan ammatillisena olevan tietoinen keskustelun tarkoituksesta (Nummenmaa & Karila 2011, 22) Kodin ja päiväkodin välinen yhteistyö on osa lapsen hyvinvointia tukevaa sosiaalista verkostoa. Vanhemman tuntemus omasta lapsestaan ja ammattilaisen asiantuntemus yhdistyvät lapsen hyvinvointia edistäväksi ymmärrykseksi. Kasvatuskumppanuudessa on olennaista se, että aikuiset pyrkivät kuuntelemaan ja ymmärtämään lapsen omaa näkökulmaa sekä muodostamaan yhteisen näkökulman lapsen elämästä. (Kumpulainen, Mikkola, Rajala, Hilppö & Lipponen 2014, 225–230.)

Keskustelua pidetään hyvin arkisena asiana ja toimintana, että sen merkitys ammatillisena toimintana on jäänyt vähemmälle huomiolle. Varhaiskasvatuksessa keskustelut vanhemman kanssa sijoittuvat tuonti sekä hakutilanteisiin sekä ennalta sovittuihin hetkiin. Keskustelujen sisällöt ovat hyvinkin erilaisia mutta niillä jokaisella on yhteinen tavoite eli lapsen kasvun ja kehityksen edistäminen. Keskusteluja käydään ajoittain päällekkäisissä tilanteissa ja samanaikaisesti useamman henkilön kanssa, joka aiheuttaa keskusteluihin rauhattomuutta ja katkelmallisuutta. Arjen tilanteisiin liittyvät keskustelut sekä vuorovaikutuksen tiedostaminen ovat tärkeitä kasvatustilanteissa ammatilliselle. (Nummenmaa & Karila 2011, 11–14.)

Keskustelut vanhemman kanssa määrittävät merkittävältä osin varhaiskasvatuksen ammatillisuutta, asiantuntijuutta sekä siihen kohdistuvia odotuksia (Nummenmaa & Karila 2011, 13). Hoppo (2006) toteaa tutkiessaan lastentarhanopettajan asiantuntijuuden kehittymistä, että oma elämänhistoria, koulutus, työkokemus ja henkilökohtaiset ominaisuudet vaikuttavat asiantuntijuuden muotoutumiseen (Hoppo 2006, 189). Keskusteluja joudutaan käymään hyvinkin usein kiireessä ja valmistautumattomana. Ammatillisissa keskusteluissa kasvatajan on tärkeää tunnistaa ja tiedostaa oma vuorovaikutustaan ohjaava toiminta sekä ajattelutapa. Keskustelujen merkityksellisyys perustuu siihen, millaisen suhteen kasvattaja onnistuu luomaan vanhemman kanssa. Varhaiskasvatuksen laadun kannalta keskusteluiden sisällöillä sekä toteutumisella on suuri merkitys. Erilaisia kasvatustilanteita tutkimalla on selvitetty, että äidin ja

kasvattajan välinen vuorovaikutus on suoraan yhteydessä kasvattajan ja lapsen väliseen suhteeseen. (Nummenmaa & Karila 2011, 13–17.)

Avoin keskustelu on tärkeää ja asioista tulee puhua niiden omilla nimillä. Asiantuntemukseen liittyvää erikoissanastoa tulee välttää, että kaikki keskusteluun osallistuvat ymmärtävät mistä puhutaan. (Dunderfelt 2016, 13.) Tehtyjen tutkimusten mukaan varhaiskasvatuksen ammattilaiset ovat arkoja ottamaan esille asioita, jotka saattavat synnyttää konfliktin vanhemman kanssa. Arkuus liittyy suurelta osin siihen, millä tavoin erilaiset näkökulmat ja havainnot tulevat kuuluksi ja huomioonotetuksi (Nummenmaa & Karila 2011, 68.)

Yhteistyöllä voi olla monenlaisia muotoja ja tehtäviä lapsen varhaiskasvatuksen aikana. Päivän aikana tapahtuvat kokemukset ja tekemiset jaetaan huoltajien kanssa. Tärkeitä ovat lapsen kehitystä ja oppimista myönteisesti kuvaavat ja kannustavat viestit. Lapsen kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin turvaa varhaiskasvatuksen henkilöstön sekä huoltajan tekemät havainnot ja keskustelut lapsen päivästä. (Opetushallitus 2016, 33.) Keskustelu voi olla myös neuvontaa, joiden kysyminen ja antaminen antavat yhteistyölle omanlaisia erityispiirteitä (Nummenmaa & Karila 2011, 23).

Varhaiskasvatuslain mukaan lapsen vanhemmille tai muille lapsen huoltajille tulee antaa mahdollisuus vaikuttaa ja osallistua lapsensa varhaiskasvatuksen suunnitteluun, arviointiin ja toteuttamiseen. Myös lapsen toivomukset ja mielipiteet on selvitettävä hänen kehityksensä ja ikänsä edellyttämällä tavalla, kun varhaiskasvatusta suunnitellaan, arvioidaan ja toteutetaan. Lapsille sekä heidän vanhemmilleen tai muille huoltajilleen on järjestettävä varhaiskasvatuksen toimintayksikössä säännöllisesti mahdollisuus osallistua varhaiskasvatuksen arviointiin ja suunnitteluun. Lapsen varhaiskasvatussuunnitelman laatimiseen voivat osallistua lapsen kehitystä ja oppimista tukevat muut viranomaiset, asiantuntijat ja muut tarvittavat tahot. (Varhaiskasvatuslaki 7b, 2015.)

Varhaiskasvatuskeskusteluissa vanhemmat ovat lapsensa asiantuntijoita, kun taas kasvattajan asiantuntijuus muodostuu osaamisesta ja ammatillisesta taustasta. Ammatillisessa keskustelussa kasvattaja kykenee kokemuksensa ja tie-

tonsa varassa toimimaan siten, että vanhempien ja lasten näkökulmat sekä ääni tulee kuulluksi ja lapsen kannalta tärkeät asiat puhutuksi. (Nummenmaa & Karila 2011, 23.) Tehdyissä tutkimuksissa on ollut havaittavissa, että lapsen henkilökohtaisten varhaiskasvatussuunnitelmien laadinta yhdessä vanhempien kanssa on muotoutunut keskeiseksi, joskus jopa ainoaksi välineeksi yhteistyön toteuttamiseen (Karila 2016, 41).

Varhaiskasvatuksen henkilöstö keskustelee toistensa sekä huoltajien kanssa kasvatustyöhön liittyvistä tavoitteista, vastuista ja arvoista. Vuorovaikutteinen yhteistyö edellyttää varhaiskasvatuksen henkilöstöltä aktiivisuutta ja aloitteellisuutta. Yhteistyötä toteutettaessa tulee huomioida lasten yksilölliset tarpeet, huoltajuuteen ja vanhemmuuteen liittyvät kysymykset sekä perheiden moninaisuus. Jos tarve vaatii, keskusteluissa tulee käyttää tulkkia, jotta molemminpuolinen ymmärrys voidaan varmistaa. (Opetushallitus 2016, 33.)

5 Aikaisemmat opinnäytetyöt

Marjo Iso-Kuusela on tehnyt varhaiskasvatustieteen pro gradu -tutkielman 2008 aiheesta ”Vanhempien ja päiväkodin ammattilaisten välinen yhteistyö – Yhteen hiileen puhaltamista vai vain kaunis ajatus?”. Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää, millaisia tulkintoja päiväkodin henkilökunnalla ja vanhemmilla on kasvatuskumppanuudesta sekä minkälaisia yhtäläisyyksiä ja eroja näissä näkemyksissä on. Tutkimuksessa haluttiin myös selvittää, minkälaisia haasteita kasvatuskumppanuus aiheuttaa yhteistyölle. Tehdyn tutkielman mukaan kodin ja päiväkodin väliset yhteistyömuodot koettiin melko toimiviksi. Päivähoidon ammattilaiset olivat sisäistäneet kasvatuskumppanuuden, lapsen tukemisen ja hyvän hoidon merkityksen. Kasvatuskumppanuuteen liitetyissä periaatteissa oli yhteneväisyyksiä, sillä vanhempien asiantuntijuus, keskustelu, kunnioitus, luottamus ja tiedonkulku korostuivat. Kasvatuskumppanuuden rakentamisen haasteeksi koettiin tilanteet, jossa lapsen hakija vaihtuu usein. Tämän uskottiin olevan suuri haaste kasvatuskumppanuuden rakentumiselle. Tutkielmassa yhteistyön haasteeksi nostettiin myös vanhempien kiire sekä innostuneisuuden

puute osallistua yhteiseen tekemiseen. Tutkimustuloksissa tuotiin esille, että vanhempien kanssa koetaan vaikeana sopia lasta koskevia keskusteluaikoja eivätkä kaikki vanhemmat ole halukkaita käymään keskusteluja läpi. Vanhempien yhteistyöhön mukaan saaminen on työntekijöille todellinen haaste. (Iso-Kuusela 2008, 2, 62)

Mervi Lahkelan ja Maarit Tolvasen opinnäytetyön (2011) ”Kasvatuskumppanuuden toteutuminen varhaiskasvatussuunnitelmien arviointikeskusteluissa ja päivähoiton arjessa kasvattajien näkökulmasta” tarkoituksena oli selvittää, kuinka kasvatuskumppanuutta ohjaavat periaatteet toteutuivat varhaiskasvatussuunnitelmien arviointikeskusteluissa. Opinnäytetyön tuloksena oli, että kasvattajat ottivat vanhemmat hyvin huomioon varhaiskasvatussuunnitelman arviointikeskusteluissa. Tulosten mukaan kasvattajan ja vanhemman väliset keskustelut, erityisesti varhaiskasvatussuunnitelmakeskustelut sekä varhaiskasvatussuunnitelman arviointikeskustelut, koettiin tärkeiksi kasvatuskumppanuuden syntymisen ja rakentumisen kannalta. Opinnäytetyössä tuotiin esille, että kasvatuskumppanuuden rakentuminen vaatii aikaa, arjenkohtaamisia ja molemminpuolista avoimuutta tiedon jakamisessa. Havainnointitulosten perusteella kuulemisen toteutumisesta viesti keskusteluilmapiiriin kiireettömyys, tilan antaminen vanhemmalle ja kasvattajan keskittynyt läsnäolo. Luottamusta korostettiin puhuttaessa vanhemman ja kasvattajan vuoropuhelun toteutumisesta arjessa. He ovat käyttäneet opinnäytetyössään menetelmänä myös ryhmäkeskustelua, jotta kasvattajat saisivat mahdollisuuden oman toiminnan reflektointiin ja hiljaisen tiedon jakamiseen. (Lahkela & Tolvanen 2011, 3, 56.)

Tuija Kosken (2012) pro gradussa kysytään ”Kasvatuskumppanuus - myytti vai todellinen yhteistyömalli”. Tutkielman tarkoituksena oli selvittää, miten päivähoiton henkilöstö tiedostaa vanhempien kanssa tehtävän yhteistyön merkityksen ja millaisin edellytyksin sen näkökulmasta kasvatuskumppanuutta voidaan toteuttaa. Tutkimustulokset olivat suurelta osin yhteneväiset kasvatuskumppanuustutkimuksista saatujen tulosten kanssa. Kasvatuskumppanuuden toteutumisen ehdoiksi määrittyivät luottamus, avoimuus, kunnioitus ja tasavertaisuus. Nämä edellyttävät kohtaamisia arjessa, vuorovaikutustaitoja, tiedon siirtoa osapuolten välillä, resursseja sekä työyhteisön hyvää ilmapiiriä ja johtajuutta. Tut-

kimuksesta kävi kuitenkin ilmi, että kasvatuskeskusteluissa vanhempien kanssa edelleen korostuu työntekijöiden asiantuntijuus ja käsiteltävien asioiden ongelmallisuus. Lapsen varhaiskasvatussuunnitelmalomaketta haluttiin kehittää ja saada sen käyttöön opastusta. Koulutusta toivottiin myös vuorovaikutustaitoihin sekä eri kulttuureiden tuntemukseen. Tulosten mukaan tiedonkulun ongelmat maahanmuuttajataustaisten vanhempien kanssa hankaloittivat yhteistyötä. Keskusteltaessa saattoi tulla väärinymmärryksiä niin kielen kuin kulttuuri- ja kasvatuserojen vuoksi. Vanhempien osallisuuden puute nähtiin myös esteenä hyvän yhteistyön saamisessa. Toimimaton vuorovaikutus kaikilla tasoilla koettiin haittaavan hyvän kasvatuskumppanuuden ja tasavertaisen asiantuntijuuden kehittymistä sekä lapsen edun toteutumista. Tulosten mukaan vanhemmat pyrkivät hakemaan vaikuttavuutta mielipiteilleen antamalla palautetta suoraan päivähoidon johdolle. Näin he käyttivät oikeuttaan asiakkaina tulla kuulluksi ja antaa palautetta päiväkodin toiminnan laadusta. Palautteen keskeneräisyys aiheuttaa kuitenkin jännitettä vanhemman ja kasvattajan välille. Tulevaisuudessa toivottiin saavansa lisää tietoa maahanmuuttajataustaisten lasten kielistä ja kulttuureista. Lisäksi tutkielmassa mietittiin yhteistyön sujumista uusperheiden kanssa, sekä vaikeiden asioiden kohtaamista ja niiden puheeksi ottamista. (Koski 2012, 77–79, 99.)

Maija Tanneraho selvitti pro gradu -tutkielmassaan (2014) "Vanhempien osallisuuden elementtejä suomalaisen varhaiskasvatuksen kontekstissa" vanhempien osallisuutta varhaiskasvatuksessa. Tutkimuksen tarkoituksena oli tuoda esille vanhempien osallisuuden elementit, joita löytyy varhaiskasvattajien kokemusten ja näkemysten pohjalta. Tutkimusongelmien tavoitteena oli tuoda vanhempien osallisuutta edistäviä sekä estäviä tekijöitä esille. Osallisuutta edistäviä elementtejä olivat; yhteistyö, vuorovaikutus, kunnioitus, luottamus ja suvaitsevaisuus sekä vanhempien auttaminen suomalaisen varhaiskasvatuksen kontekstista. Vanhempien osallisuutta estäviksi teemoiksi nousivat; alueen monimuotoisuus, kielelliset haasteet ja lasten ongelmat vanhempien osallisuuden esteenä. Merkittävin vanhempien osallisuutta edistävä tekijä tulosten perusteella oli ennalta sovitut varhaiskasvatuskeskustelut vanhempien ja varhaiskasvattajien välillä. Vanhempien osallisuutta estäväksi tekijäksi tämän tutkimuksen mukaan näyttäytyi yhteisen kielen puuttuminen vanhemman ja varhaiskasvattajan välillä, tämä korostui päivittäisissä kohtaamisissa. Tanneraho tuo tutkiel-

massaan esille, että yhteistyö lasten vanhempien ja kasvattajien välillä voi tehostaa ja tukea lapsen kasvua. Ei ole siis merkitykseltään mitenkään vähemmän tärkeää, miten varhaiskasvatuksessa yhteistyötä vanhempien kanssa toteutetaan ja kuinka vanhempien kasvatuskumppanuus ja osallisuus voidaan saavuttaa. (Tanneraho 2014.)

6 Opinnäytetyön tarkoitus, tehtävä ja toteutus

6.1 Opinnäytetyön tarkoitus

Opinnäytetyön toimeksiantajana oli eräs Joensuussa toimiva päiväkoti. Opinnäytetyömme tavoitteena oli selvittää varhaiskasvatushenkilöstön kokemuksia yhteistyöstä vanhempien kanssa. Perttulan ja Latomaan (2005) mukaan kokemuskäsitteellä ei ole olemassa yksiselitteistä määritelmää. Kokemus muodostuu ihmisen senhetkisestä elämyksellisestä tilasta, johon sisältyy elämykset, aistimukset, tunteet ja tunnelmat. Kokemuksen taustalla vaikuttavat elämäntilanne ja vuorovaikutus, jotka hän kokee merkityksellisinä. (Perttula & Latomaa 2005, 115.) Saatua kokemustietoa ei näin ollen ole yleistettävää tietoa.

Opinnäytetyömme vastaa kysymykseen: Millaisena kasvattajat näkevät vanhempien ja kasvattajien välisen yhteistyön?

Tarkemmat tutkimuskysymyksemme ovat:

1. Millaiset toimintamallit ja käytänteet koetaan edistävinä ja mitkä tekijät ovat esteenä/haasteena yhteistyön sujumiselle?
2. Miten yhteistyötä varhaiskasvatuksessa voidaan kehittää?

6.2 Opinnäytetyön toteutus

Opinnäytetyön toteutimme kvalitatiivisen eli laadullisen tutkimuksen menetelmällä, koska halusimme saada ainutlaatuisia ja tilannesidonnaista aineistoa. Laadullisessa tutkimuksessa tarkastellaan merkitysten maailmaa ihmisille ja tutkimuksen kohteena on todellisen elämän kuvaaminen. Tutkittavien kokemukset

eivät koskaan tule täysin ymmärretyiksi, eikä tavoitteena ole löytää totuutta tutkittavasta ilmiöstä. Näiden avulla voidaan luoda uusia toimintamalleja, toimintaperiaatteita sekä kuvauksia tutkittavasta asiasta. (Vilka 2005, 97–98.)

Laadullisen tutkimuksen tavoitteena on lisätä ymmärrystä, mahdollistaa erilaisia tulkintoja, mallintaa asioita ja antaa asioille merkityksiä. (Pitkäranta 2010, 12, 21.) Laadullisissa tutkimuksissa ei pyritä tilastollisiin yleistyksiin. Niissä pyritään mm. kuvaamaan jotain ilmiötä tai tapahtumaa, ymmärtämään tietynlaista toimintaa tai antamaan teoreettisesti mielekäs tulkinta jollekin ilmiölle. (Pitkäranta 2010, 114.) Opinnäytetyömme tavoitteena oli kerätä tietoa omakohtaisia kokemuksia kasvattajilta. Opinnäytetyön osatavoitteena oli tutkimisen aikana muodostuneiden tulkintojen avulla tuoda esille jotakin, joka on välittömän havainnon tavoittamattomissa.

Eskolan ja Suorannan (2001) mukaan tutkimusidea saa usein alkunsa tutkijan omista mielenkiinnon kohteista ja kokemuksista (Eskola & Suoranta 2001, 13). Yhteinen mielenkiinto yhteistyön tutkimista kohtaan lähti työelämän kokemuksista sekä halusta ymmärtää yhteistyön merkitystä. Yhteistyön merkitystä myös korostetaan koko ajan enemmän varhaiskasvatuksessa. Asiakkaan kohtaaminen sekä yhteistyön käsite on hyvä tiedostaa jokaisella eri työn alalla. Pohtiessa sosiaalialan työkenttää, vanhemmat luovat ensimmäisiä yhteistyösuhteita varhaiskasvatuksen henkilöstön kanssa. Halusimme myös opinnäytetyömme avulla tuoda näkyväksi varhaiskasvatuksessa työskenteleville henkilöille yhteistyön merkityksen ja sen, mistä yhteistyö rakentuu. Opinnäytetyö on myös oman ammatillisen kasvumme kannalta merkittävä, sillä ymmärrys yhteistyön merkityksestä on pohja kaikelle tehtävälle työlle arjessa.

Tuomen ja Sarajärven (2009) mukaan teorian merkitys laadullisessa tutkimuksessa on välttämätöntä tutkimuksen luotettavuuden ja etiikan hahmottamiseksi. Teoria toimii myös laadullisen tutkimuksen ohjurina. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 18.) Tässä opinnäytetyössä teoriapohjaa vahvistettiin koko prosessin ajan. Emme halunneet tutkimustulosten syntyvän liian teoriaohjaavasti vaan vahvistimme viitekehystä sitä mukaan, kun uutta tietoa löytyi. Koimme tämän hyväksi opinnäytetyömme kannalta. Koimme tärkeäksi myös tuoda esille lyhyesti yhteis-

työn sekä varhaiskasvatuksen historiaa, jotta ymmärrämme mistä tähän päivään on tultu.

Laadullisessa tutkimuksessa aineistonkeruumenetelmänä käytetään yleisesti kyselyä, haastattelua, havainnointia ja erilaisia dokumentteihin perustuvaa tietoa (Tuomi & Sarajärvi 2009, 71). Tutkimuksen aineisto kerätään luonnollisissa tilanteissa (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009, 164). Tutkimiskohteena ovat ihmisten luomat merkitykset (Tuomi 2007, 97). Laadullisella aineistolla tarkoitetaan aineistoa, joka on ilmaisuasultaan tekstiä (Eskola & Suoranta 1998, 15). Tässä opinnäytetyössä aineisto kerättiin ryhmäkeskustelulla kasvattajien omalla työpaikalla.

6.3 Kohderyhmä

Opinnäytetyötämme varten lähestyimme puhelimitse erästä Joensuulaista päiväkodin johtajaa ja toimme esille ajatuksemme tutkia yhteistyötä varhaiskasvatuksen henkilöstön näkökulmasta. Kyseisen päiväkodin johtajan mukaan, päiväkotiki on huomionnut vanhempien osallisuuden varhaiskasvatuksen arjessa toiminnan alusta saakka ja yhteistyön laadukkaaseen toteutumiseen on panostettu. Vanhempien osallisuudesta ja yhteistyöstä puhutaan myös päiväkodin omassa varhaiskasvatussuunnitelmassa.

Sovimme palaverin päiväkodille ja kerroimme alustavasti omista mielenkiinnon kohteistamme ja ideoistamme koskien opinnäytetyötä. Palaverissa päädyimme tutkimaan yhteistyötä kasvattajien kokemana. Tämän jälkeen pääsimme sopimaan muista käytännön järjestelyistä. Aineistonkeruumenetelmäksi valitsimme ryhmäkeskustelun, jotka toteutettiin tammikuun 2017 aikana tutkittavassa päiväkodissa. Lähetimme kasvattajille saatekirjeen (liite 2), jossa toimme esille ryhmäkeskustelujen tarkoituksen sekä tavoitteet. Tehtyämme alustavat teemat/kysymykset, toimitimme ne johtajalle sähköpostilla kommentoitavaksi. Johtajan hyväksytyä teemat/kysymykset, ne toimitettiin nähtäväksi ennakoon myös keskusteluun osallistuville kasvattajille. Ryhmäkeskusteluajat sovimme puhelimitse ja pidimme pienen palaverin opinnäytetyön etenemisestä. Samas-

sa sovimme, että arvioimme keskustelujen litteroinnin jälkeen, onko tarvetta kahdelle muulle ryhmäkeskustelu kerralle. Yhteistyöpalaverissa päiväkodin johtajan kanssa sovimme, ettei päiväkotia mainita opinnäytetyön missään vaiheessa, vaan he haluavat toimia anonyymina toimeksiantajana. Emme tarvitse opinnäytetyömme varten erillistä tutkimuslupaa.

Opinnäytetyön aineiston keruuta lähestyttiin varhaiskasvatuksen henkilöstön kokemusten kautta. Tärkeää on se, että jokaisella oli omakohtainen kokemus tutkittavasta asiasta. Laadullisessa tutkimuksessa on tärkeää, että henkilöt, joilta tietoa kerätään tietävät asiasta paljon tai heillä on siitä kokemusta (Tuomi & Sarajärvi 2009, 85). Toivoimme ryhmäkeskusteluihin osallistuvan eri ammattiryhmien edustajia sekä kasvattajia eri päiväkotiryhmistä. Ryhmäkeskusteluissa oli mukana pienempien lasten kanssa työskenteleviä aina esikouluikäisten ryhmään. Mielestämme oli myös tärkeää ottaa ryhmäkeskusteluihin mukaan eri ammattikuntien edustajia sekä eri työvuosia tehneitä henkilöitä. Ajattelimme, että näin saamme monipuolisempaa tietoa, kuin keskittymällä vain johonkin tiettyyn ammattiryhmään. Nummenmaan ja Karilan (2011) mukaan merkitykset ja kokemukset liittyvät ihmisen sisäiseen maailmaan ja syntyvät vuorovaikutuksessa toisen kanssa. Työyhteisössä jokainen rakentaa merkityksiä omasta tilanteestaan ja oma todellisuus muotoutuu ainutlaatuiseksi kokemukseksi. Tämän vuoksi on ymmärrettävää, että saman työyhteisön sisällä samaa tehtävää suorittavat työntekijät antavat työyhteisölleen ja omalle työlleen erilaisia merkityksiä. (Nummenmaa & Karila 2011, 34.)

Aineisto koostui kasvattajien kesken käydyistä ryhmäkeskusteluista. Aineiston avulla on mahdollista selvittää, millaiseksi yhteistyö vanhemman ja varhaiskasvatuksen ammattilaisen välillä koetaan. Tutkimustuloksia voidaan hyödyntää osana varhaiskasvatuksen kehittämistä. Ryhmäkeskusteluun osallistuneet kasvattajat edustavat pientä joukkoa tutkittavasta ilmiöstä ja tuovat keskusteluissa esille omia tulkintojaan. Me tutkijoina jatkamme näiden tulkintojen tulkitsemista antaen niille uusia merkityksiä.

6.4 Ryhmäkeskustelujen toteutus

Ennen varsinaisia ryhmäkeskusteluja toteutimme koekeskustelun ystäviemme parissa, joilla on päiväkotikäisiä lapsia sekä työkokemusta varhaiskasvatustyöstä. Koekeskustelun tavoitteena oli selvittää meille ryhmäkeskustelun kestoa sekä tuottaa tietoa ryhmäkeskustelurungon toimivuudesta. Koekeskustelu ei kuitenkaan ollut sinänsä täysin rinnastettava virallisiin ryhmäkeskusteluihin, koska osallistujat eivät työskennelleet toistensa kanssa. Pidimme koekeskustelua kuitenkin meitä eteenpäin vievänä asiana. Tutustuimme myös ryhmäkeskustelun teoriaan, että osaisimme kiinnittää huomiota oikeisiin asioihin ja toimia ryhmäkeskustelujen vetäjinä. Sovimme myös meidän kesken rooliajat.

Ryhmäkeskusteluihin osallistui vuorossa olevat työntekijät. Ammattinimikkeiltään he olivat lastentarhanopettajia ja lastenhoitajia. Lisäksi jokaisessa keskustelussa mukana oli uusia sekä vanhoja työntekijöitä. Ryhmäkeskustelut tallennettiin äänentallentimelle keskusteluun osallistuneiden luvalla. Keskustelujen alussa kävimme kasvattajien kanssa läpi opinnäytetyön tarkoituksen sekä tavoitteet ja eettiset periaatteet koskien tutkimusaineistoa. Kerroimme, ettei valmiissa opinnäytetyössä tuoda esille tutkittavaa päiväkotia tai henkilöitä, jotka tuottivat opinnäytetyömme aineiston. Kerroimme keskustelun etenevän vapaamuotoisena keskusteluna ja toimimme esille, että haluamme kuulla juuri heidän kokemuksiaan tutkittavasta asiasta. Keskustelua ohjaavien kysymysten kerrottiin tuovan osallistujille näkökulmia ja rytmittävän keskustelua.

Ryhmäkeskustelut kestivät noin 35 - 50 minuuttia. Kuhunkin ryhmäkeskusteluun osallistui viisi kasvattajaa. Tutkimusaineistomme muodostuu kahdesta ryhmäkeskustelu kerrasta, joihin osallistui yhteensä 10 kasvattajaa. Keskustelurunko muotoutui kahden teeman ympärille: kokemuksia yhteistyöstä sekä yhteistyön kehittäminen. Kokemuksia yhteistyöstä osiossa herättelimme osallistujia pohtimaan erilaisia yhteistyön muotoja käytännön esimerkein. Halusimme, että keskustelijat saavat käsityksen siitä, miten keskustelukumppanit käsittävät eri yhteistyömuodot ja huomaisivat, kuinka moniulotteisesti sitä voidaan tarkastella. Lisäksi tavoitteena oli saada yksilöllistä kokemustietoa sekä saada osallistujat

keskustelemaan yhteistyöhön liittyvistä kysymyksistä. Kehittämissosiota lähestyttiin kolmella erillisellä kysymyksellä. Keskustelujen aikana huomasimme osallistujien tuottavan paljon kehittämiseen liittyviä ajatuksia ja ideoita, joita he lähtivät jalostamaan sekä ratkaisemaan keskustelun aikana.

Ryhmäkeskustelu sopii käytettäväksi tilanteissa, joissa pyritään selvittämään osallistujien mielipiteitä tutkittavaa ilmiötä kohtaan. Parhaimmillaan se tuottaa uusia ideoita, sekä näkökulmia ja synnyttää uudenlaisia huomioita. Ryhmäkeskustelu antaa myös ääneen sellaisille ryhmille, jotka saattavat jäädä muutoin huomioimatta. (Valtonen 2005, 226–227.) Ryhmäkeskustelu antaa kasvattajille mahdollisuuden jakaa kokemuksia muiden ammattilaisten kanssa ja reflektoida niitä laajempaan kokonaisuuteen, puhuttaessa vanhempien kanssa tehtävän yhteistyön kokemuksista. Ryhmäkeskustelun valitsemista aineistonkeruumenetelmäksi puolsi myöskin tieto siitä, että päiväkodissa työskentelevät kasvattajat ovat puheliaita ja ulospäin suuntautuneita. Ryhmäkeskustelu mahdollisti osallistujille reagoida toisen kertomaan ja tuoda esille omia ajatuksiaan, sekä jatkaa toisen ajatusmaailmaa. Ryhmäkeskustelun avulla saimme monipuolista ja selkeitä vastauksia puhuttaviin teemoihin ja pystyimme tarvittaessa pyytämään tarkentamaan kertomusta. Ryhmäkeskustelujen aihekokonaisuudet löytyvät opinnäytetyön lopusta (Liite 3).

Ryhmäkeskustelulla viitataan järjestettyyn keskustelutilaisuuteen, johon on kutsuttu joukko ihmisiä keskustelemaan tietystä aiheesta vapaamuotoisesti, mutta kuitenkin fokusoidusti. Ryhmäkeskustelussa ryhmän vetäjän roolina ohjata keskustelua tavoitteiden mukaisesti ja rohkaista ja kannustaa osallistujia keskustelemaan aiheesta. Vetäjä ei osallistu aktiivisesti keskusteluun vaan vetäjä pyrkii tietoisesti saamaan aikaan osallistujien välistä vuorovaikutusta tarjoamalla keskusteluaiheita tutkittavien teemojen kautta. Ryhmäkeskustelu vahvistaa mehenkeä tarjoamalla mahdollisuuden jakaa kokemuksia vertaisten kanssa ja peilata niitä laajempaan kokonaisuuteen (Valtonen 2005, 223–224, 227).

Ryhmäkeskustelu on aineistonkeruumenetelmänä hyvä, koska asiaa voidaan punnita useasta eri näkökulmasta. Se voi myös tuottaa erilaisia keskusteluja, jotka itsestäänselvyyksinä jäävät useimmiten keskustelujen ulkopuolelle. Puhut-

taessa asioista, joista normaali tilanteissa ei yleensä puhuta, voi se tuottaa kiinnostavaa aineistoa. (Alasuutari 2001, 155.) Myös tämän seikan vuoksi ryhmäkeskustelu sopii opinnäytetyömme aineistonkeruumenetelmäksi.

Ryhmäkeskustelut lähtivät liikkeelle hiukan muodollisesti, mutta ilmapiirin vapautuessa keskustelusta tuli spontaanimpaa ja vastavuoroista osallistujien kesken. Tämä ilmiö mahdollisti meille jäädä taka-alalle kuuntelemaan sekä tarkkailemaan keskustelun etenemistä. Oikean tuntuisissa hetkissä tartuimme sanottuihin näkökulmiin ja tarjosimme siitä uutta keskustelun aihetta. Havainnoimme osallistumisen olevan tasapuolista ja jokainen pääsi tuomaan esille omia näkökulmiaan ja kokemuksiaan. Muutamissa kohdissa pyysimme kertomaan asiasta tarkemmin tai avaamaan ajatusta selkeämmäksi. Keskusteluun osallistujille toimme kehollisesti näkyväksi, että kuuntelemme ja olemme kiinnostuneita. Otimme katsekontaktin puhujaan ja toimme esille eleillä ja ilmeillä, että hänen kertomansa asia on meille tärkeä.

Keskustelun vetäjältä tämä aineistonkeruumenetelmä vaatii hyvää kuuntelutaitoa. Todellisen kuuntelun lisäksi, hänen on myös näytettävä siltä, että hän kuuntelee. Hän tuo kiinnostuksensa aihetta kohtaan esille niin kehon asennoilla, ilmeillä kuin täydentävillä jatkokysymyksillä. Keskustelun vetäjän tulee olla myös tasapuolinen kaikkia osallistujia ja heidän mielipiteitään kohtaan. Toisinaan keskustelu voi lähteä rönsyilemään muihin aiheisiin, ja tuolloin vetäjän tehtävänä on palauttaa ryhmä takaisin käsiteltävään aiheeseen. Ajoittain keskustelun vetäjä voi jäädä sivulliseksi, jos ryhmä on itse alkanut tuottaa keskustelua ja kysymyksiä tutkittavasta aiheesta. (Solatie 2001, 37.)

7 Aineiston käsittely ja analyysi

Ryhmäkeskustelujen toteutuksen jälkeen nauhoitettu ääni litteroitiin välittömästi. Litteroinnin tarkkuus riippuu tutkimuskysymyksistä ja käytettävästä tutkimusmenetelmästä. Tarkasteltaessa erilaisia tiedollisia asioita, ei litteroinnin ole oltava niin tarkkaa, kuin tarkasteltaessa esimerkiksi vuorovaikutusta. Litteroinnin on kuitenkin oltava tarpeeksi tarkkaa, jotta keskusteluun osallistuneiden oma ääni

tulee esille. (Tiittula & Ruusuvoori 2005, 16.) Aineisto kirjoitettiin sanatarkasti, jättäen pois kuitenkin puheessa ilmenneet tauot. Ensimmäisen litteroinnin jälkeen kirjoitettua tekstiä verrattiin puhuttuun ääneen ja korjattiin mahdolliset virheet. Tämän jälkeen nauhuri tyhjennettiin, jonka jälkeen tyhjennys varmistettiin. Kirjoitettua tekstiä tuli 38 sivua. Fontti Arial, koko 12, riviväli 1,5. Eskolan ja Suorannan mukaan laadullisessa tutkimuksessa aineiston koolla ei ole välitöntä vaikutusta tutkimuksen onnistumisen kannalta. Aineiston tehtävänä on rakentaa käsitteellistä ymmärrystä tutkittavasta ilmiöstä. (Eskola & Suoranta 2000, 60–62.) Ryhmäkeskusteluun osallistuneet koodattiin ryhmä 1: T1, T2, T3, T4 ja T5 sekä ryhmä 2: T6, T7, T8, T9 ja T10. Koko aineiston ollessa valmiina, emme huomanneet eroavaisuuksia kokemustiedossa keskusteluryhmien välillä.

Aineisto analysoitiin soveltaen Tuomen ja Sarajärven (2009) teoksen “Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi” ohjeita. Analyysin tarkoituksena on tuoda selkeyttä ja tuoda uutta tietoa tutkittavasta asiasta (Tuomi & Sarajärvi 2009, 110). Analyysiyksiköksi valitsimme aihekokonaisuuden. Sisällönanalyysillä tarkoitetaan pyrkimystä kuvata dokumentin sisältöä sanallisesti. Tutkimuksen aineisto kuvaa tutkittavaa ilmiötä ja analyysin tavoitteena on saada selkeä, sanallinen kuvaus tutkittavasta ilmiöstä. Sisällönanalyysissä pyritään tuomaan tutkittava aihe sekä niiden merkitys tiivistetyssä muodossa esille kadottamatta kuitenkaan sen sisältämää informaatiota. Laadullisen aineiston analyysissä tavoitteena on informaatioarvon lisääminen, koska hajanaisesta aineistosta pyritään saamaan selkeä ja yhtenäinen tieto. Aineiston laadullinen käsittely perustuu loogiseen päättelyyn, jossa aineisto aluksi hajotetaan osiin, käsitteellistetään ja kootaan uudestaan järkeväksi kokonaisuudeksi. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 106–108.)

Aineistolähtöinen sisällönanalyysi on kolmivaiheinen prosessi: aineiston reduointi eli pelkistäminen, aineiston klusterointi eli ryhmittely ja abstrahointi eli teoreettisten käsitteiden luominen. Aineistoon pelkistämässä aineistosta karsitaan tutkimukselle epäolennainen pois. Pelkistäminen voi olla aineiston pilkkomista osiin. Tällöin pelkistämistä ohjaa tutkimustehtävä, jonka mukaan aineistoa pelkistetään litteroimalla tutkimustehtävälle olennaiset ilmaukset. Alkuperäisestä aineistosta nostetut ilmaukset kirjataan aineistosta nostetuilla ilmauksilla. Aukikirjoitetusta aineistosta etsitään tutkimuskysymyksiin vastaavia

ilmauksia, jotka voidaan alleviivata esimerkiksi erivärisillä kynillä. Alleviivatut ilmaiset voidaan listata sen jälkeen eri konseptille. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 108–109.)

Ennen analyysin aloittamista sisällönanalyysissa määritetään analyysiyksikkö, joka voi olla esimerkiksi yksittäinen sana, lause, ajatus- tai aihekokonaisuus. Aineiston ryhmittelyssä aineistosta alkuperäiset ilmaukset käydään läpi ja aineistosta etsitään samankaltaisuuksia ja/tai eroavaisuuksia. Samaa asiaa tarkoittavat sanat ja käsitteet ryhmitellään ja yhdistetään luokaksi sekä nimetään luokan sisältöä kuvaavalla käsitteellä. Luokittelussa aineisto tiivistyy, kun yksittäiset tekijät sisällytetään yleisimpiin käsitteisiin. Luokittelun apuna voidaan käyttää tutkimuskysymystä ja teoriaa sekä itse aineistoa. Luokittelussa apuna voi olla myös tutkijan mielikuviutus ja intuitio. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 109–110.)

Ryhmittelyssä eli pelkistettyjen ilmauksien ryhmittelyssä alaluokiksi, luodaan alustavia kuvauksia tutkittavasta ilmiöstä. Alaluokat ryhmitellään yläluokiksi ja yläluokat yhdistetään pääluokiksi. Pääluokkien ryhmittelyä kutsutaan yhdistäväksi luokaksi. Aineistolähtöisessä sisällönanalyysissä yhdistetään käsitteitä ja saadaan vastaus tutkimustehtävään. Sisällönanalyysi perustuu tulkintaan ja päättelyyn, jossa edetään kokemusperäisestä aineistosta kohti käsitteellisempää näkemystä tutkittavasta ilmiöstä. Sisällönanalyysissä teoriaa ja johtopäätöksiä verrataan koko ajan alkuperäiseen aineistoon. Tuloksissa kuvataan kokemusperäisestä aineistosta nousseet teemat sekä niiden sisällöt. Johtopäätöksissä tutkija pyrkii ymmärtämään tutkittavia heidän omista näkökulmistaan. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 110–113.)

Litteroinnin jälkeen tutustuimme kirjoitettuun tekstiin. Kävimme tekstiä läpi useaan eri kertaan pitäen mielessä, että opinnäytetyömme tulee vastaamaan tarkoitustaan: Miten kasvattajat kokevat vanhempien kanssa tehtävän yhteistyön. Tarkemmat tutkimuskysymyksemme olivat: Millaiset toimintamallit sekä käytännöt koetaan hyvinä ja edistävinä yhteistyölle ja mitkä tekijät ovat esteenä yhteistyön sujumiselle sekä millaisia kokemuksia kasvattajat tuottavat siitä, mitä yhteistyö vanhemman kanssa heille merkitsee.

Tutkimusaineistoa luettiin ensin ryhmäkeskustelu kerrallaan, että saimme itsellemme näkyväksi mitä aihealueita tutkimusaineisto meille tarjoaa. Aineistoa alettiin käydä lause kerrallaan läpi ja luokiteltiin tutkimuskysymysten alle sen mukaan, mihin kysymykseen aineiston ajateltiin vastaavan. Näkökulmana oli kokemustieto, hyvät ja edistävät käytänteet, haasteet sekä esteet. Näiden asiakokonaisuuksien merkitsemiseen käytettiin eriväristä tekstimuotoilua. Muotoiltua tekstiä kävimme läpi muutaman kerran ja teimme tarvittavia muutoksia. Osa aineistosta tuntui liittyvän useampaan eri luokkaan. Tekstimuotoilun tullessa valmiiksi aineisto tulostettiin paperille ja leikattiin omiksi puheenvuoroiksi. Halusimme aineiston paperimuotoon, koska olemme molemmat visuaalisia ihmisiä ja aineiston näkeminen kokonaisuudessaan helpotti meitä käsittelemään työtä ja pohtimaan seuraavaa vaihetta. Aineiston luokittelua suunniteltiin vielä visuaalisesti paperilla ja verrattiin olemassa olevaan teoriaan. Huomasimme aineiston vastaavan jo jossain määrin tutkimuskysymyksiin sekä linkittyvän teoriaan. Aineistosta alleviivasimme jo muutamia pelkistettyjä ilmauksia esim. palaute, tila, resurssi, yhteistyö, luottamus. Teimme myös alustavia alleviivauksia lausekokonaisuuksien pelkistämiseen. Alla esimerkki.

T 6: Ja joskus on haastavaa vanhempaa kohdatessa se niinku kiire ja hälinä, ettei pääse kohtaamaan sitä vanhempaa niinku haluaisi. Jos haluu esim. pitempään keskustella jostakin asiasta mutta ei pysty tai sitten ei pysty koska ympärillä on liikaa niitä kuulevia korvia.

Tämän jälkeen käytiin läpi vielä aineisto, joka ei varsinaisesti liittynyt tutkimusaiheeseen. Aineistoa läpi lukemalla sen ajateltiin jossain määrin olevan tärkeää, mutta tutkimuskysymykseen verrattuna sen merkitysarvo oli vähäinen. Aineisto jätettiin kuitenkin vielä omaksi luokaksi, koska emme olleet tässä vaiheessa vielä varmoja, oliko niissä oleva tieto sittenkin merkityksellistä tämän opinnäytetyön kannalta vai ei. Aineistosta pois jätetty aineisto liittyi työssä jaksamiseen, työn imuun sekä työhyvinvoinnin tekijöihin. Ne kuuluvat jossain määrin tutkittavaan aiheeseen, mutta päätimme jättää nämä kokonaisuudet pois ja keskityimme syvällisemmin muihin nousseisiin teemoihin.

Tutkimusaineiston pelkistämiseen käytimme runsaasti aikaa. Pelkistämistä ohjasi aihekokonaisuudet sekä tutkimuskysymykset. Halusimme aineiston antavan vastauksia tutkimuskysymykseen. Pelkistettyjä ilmaisuja vertasimme alkupe-

räisilmauksiin välttääksemme virheellistä tutkimustulosta. Aineistosta nousi pelkistämisen myötä esille yhteinen toiminta, luottamus, kehittäminen, osallisuus, vuorovaikutus, dialogisuus ja kohtaamisen merkityksellisyys. Aloitimme aineiston tiukan rajaamisen ja otimme kapeakatseisen suunnan tutkittavaan asiaan. Opinnäytetyö olisi voinut lähteä moneen eri suuntaan, mutta mielestämme tiukan pelkistämisen sekä rajaamisen myötä aineistoon jäi vain meitä kiinnostava tieto. Pelkistämisen tullessa valmiiksi vertasimme sitä taas teoriaan sekä tutkimuskysymyksiin. Aineistosta nousseiden uusien aihekokonaisuuksien myötä aloimme etsiä uutta teoriaa ja vahvistaa jo olemassa olevaa viitekehystä.

Luokkia aloimme muodostaa kokoamalla samankaltaisia ilmauksia yhteen ja aloimme muodostaa niistä alaluokkia. Samankaltaiseksi ilmaukseksi sekä aihekokonaisuudeksi määritimme myös aiheesta eriävän kokemustiedon. Alaluokat nimettiin sisältöä kuvaavalla käsitteellä. Alaluokkia muotoutui 28 kappaletta, jotka yhdistimme yläluokiksi, joita muotoutui 6. Yläluokkien nimet valikoituivat teorian mukaan. Yläluokkia kokoavaksi käsitteeksi muotoutui kasvattajan kokemus yhteistyöstä vanhemman kanssa. Kokonaisuudessaan luokitteluprosessin aikana palasimme teoriaan useita kertoja ja analyysi muutti muotoaan teoriaan perhtymisen jälkeen. Opinnäytetyön liitteenä on esimerkki analyysipolusta (liite 5). Litteroidun aineiston sekä muun itse tuotetun materiaalin tuhosimme opinnäytetyön hyväksymisen jälkeen.

8 Tulokset

8.1 Yhteistyön muodot ja elementit

Kasvattajat nimesivät tarkasteltaviksi yhteistyön muodoiksi arkiset kohtaamiset päiväkodilla, puhelimitse sekä viestillä tapahtuva yhteistyö, kahvitukset, teemoihin linkittyvät tilaisuudet, vanhempainillat, erilaiset tapahtumat ja lapsikohtaiset varhaiskasvatussuunnitelmien laadinnat yhdessä vanhempien kanssa sekä muut palaverit. Tapahtumia on säännöllisin väliajoin sekä päiväkodissa, että päiväkodin ulkopuolella useamman kerran vuodessa.

Kasvattajat kokivat yhteistyön vanhempien kanssa pääsääntöisesti vahvaksi ja tärkeäksi työvälineeksi itselleen. Hyvän yhteistyön elementit välittyivät jokaisen ryhmäkeskusteluun osallistuneen puheenvuoroissa. Yhteistyöhön oltiin valmiita panostamaan ja luomaan luonnollisia yhteistyön kanavia varhaiskasvatuksen sisälle. Kasvattajat kokivat, että perheisiin pystyttiin olla yhteydessä niissä tilanteissa, jotka vaativat kasvattajan kokemuksen mukaan selvitystä, tiedon antoa ja/tai lisätarkennusta. Yhteistyön merkityksellisyys kasvattajille itselleen välittyi vahvana.

T8 Helppous on tullu just siitä, että yhteistyö vanhempien kanssa on aina vahvaa.

T7 Se on tosi tärkeä se vanhempien kanssa se yhteistyö että pystyt tekee sitä omaa työtä. Vanhempien kanssa opittu vähän tuntemaan et se on myös aika paljon tätä työtä se vanhempien kanssa tehtävä yhteistyö.

T4 Ollaan ehkä ylpeitäkin siitä, että tehhään enemmän ja annetaan näyttää et on tapahtumii ja retkeillään paljon. On varmaan valintakysymys.”

Keskusteltaessa henkilökohtaisista kokemuksista, joissa kuvailtiin yhteistyön näkyvyyttä arjessa, kasvattajat toivat esille persoonan sekä ammattitaidon merkityksen. Asiakaspalvelu- sekä kohtaamistaitoja pidetään tärkeänä yhteistyön välineenä. Kokemustietoa sekä tilanteiden tulkitsemista pidettiin myös tärkeänä kohdattaessa vanhempaa. Keskusteluissa tuotiin kuitenkin esille, ettei kasvattajan kokemustieto ole ainut totuus vaan vanhemman toiminnan takana voi olla näkymättömiä syitä.

T1 Painotan sitä asiakaspalvelutaitoja ja ihmisen kohtaamistaitoja, jotka on äärettömän tärkeitä meidän työssä. Jotkut on saanu niitä taitoja koulutuksesta ja osaa on elämä opettanu siihen taitoon.

T3 Et pitäs osata lukkee vanhempien päivää, et onko ne oikeesti sitä mieltä vai onko ollu vaan huono päivä”.

8.2 Vanhemman kanssa käytävät keskustelut

Vanhemman kanssa kahden käytävät keskustelut koettiin informatiivisempina, kuin suuressa ryhmässä toteutettavat yhteistyön muodot. Keskustelut vanhemman kanssa kahden koetaan yhteistyötä eteenpäin vievänä ja näissä keskusteluissa lapsen sekä perheen kokonaisvaltainen tilanne tuodaan herkemmin esille. Puheenvuoroissa korostettiin sitä, että kahden kesken käytävä keskustelu auttaa paremmin ymmärtämään lasta. Lapsikohtaiset varhaiskasvatussuunnitelma keskustelut eli vasukeskustelut koettiin vastavuoroisina ja kasvattajat toivat esille vanhemman olevan tasavertainen heidän kanssaan. Keskusteluissa tuotiin esille kasvattajan antavan tietoa lapsesta vanhemmalle sekä kasvattajan saavan tietoa vanhemmalta.

Vanhemman tietämystä oman lapsensa asioissa ja vanhemman asiantuntijuudesta tuotiin esille. Mainintoja keskustelussa tuli myös ammatillisuudesta, ongelman puheeksi otosta sekä perheen tuntemisesta. Vasukeskustelun tärkeäksi piirteeksi nostettiin sen ennakoitavuus, jossa vallitsee rauhallinen, avoin ja luottamuksellinen ilmapiiri. Vasukeskusteluista puhuttaessa käytettiin myös sanoja syvällisyys, intiimiys ja monimuotoisuus. Luottamuksellisuutta korostettiin muutamassa puheenvuorossa. Vasukeskustelun keskeisenä piirteenä koettiin olevan yhteistyön vahvistaminen.

T3 Vasukeskustelut on sujunu tosi hyvin vaikka on ollu niitä vaikeita asioita. On saanu sellasen hyvä keskustelun ja vanhempikin on osallistunut. Vastavuoronen keskustelu. Vaikuttaneet se, että ollaan rauhassa ja käydään yhdessä niitä asioita läpi ja että vanhempi on saanu kertoa, et miten se asia siellä kotona mennee ja kertoo sitä omaa näkemystään, ettei vaan ite kerro, et nämä asiat mennee näin ja tällä lapsella on tämä ja tämä ja tämä.

T2 Vasu keskustelussa auttaa se, että kodit on jo etukäteen täyttänyt jotain lappuja. Koti on ekana miettinyt, et mitä se lapsi ossaa ja mitä on kehittävää ja lastentarhanopettaja tutustuu siihen mitä perheet on kirjoittanut ja sitten vasta keskustellaan, ettei se oo vaan yksin meidän henkilökunnan tehtävä päättää sen lapsen asioista.

Päiväkotiin rakennettujen muiden yhteistyön muotojen koettiin kuitenkin lisäävän merkittävästi perheiden tuntemista ja luottamusta. Muuksi yhteistyön muoksi nimettiin teemoihin liittyvät tilaisuudet, kahvittelut ja monimuotoiset tapahtumat. Näiden keinojen avulla koettiin myös, että varhaiskasvatustyötä voitiin tuoda näkyväksi lasten vanhemmille. Ryhmäkeskusteluissa tuotiin esille luottamuksen merkitystä yhteistyön sujuvuuteen. Kasvattajan ja vanhemman välinen luottamus mahdollistaa yhteistyön sujumisen. Luottamuksen avulla yhteistyöstä tulee vastavuoroisempaa ja vanhemmat uskaltautuvat tukeutua kasvattajien ammattitaitoon vahvemmin. Puheenvuoroissa nousi esille vierellä olemisen tärkeys, sekä empatia vanhemmuutta kohtaan. Useat kasvattajat toivat puheenvuoroissaan esille vanhemmuudessa sekä lapsen kasvatuksessa tukemisen ja ohjauksen tärkeyden.

T10 Se et voi auttaa tollasilla pikkujutuilla et jännä kun jääny voimakkaasti mieleen itelle.

T4 Vanhemmat ottaa tosi hyvin meidän näkökulmat vastaan.

Sujuva yhteistyö mahdollistaa keinojen etsimisen yhdessä vanhemman kanssa sekä lapsen että vanhemmuuden tueksi. Kasvattajat kokivat tärkeänä, että vanhemmat kääntyvät heidän puoleensa kasvatukseen ja/tai lapsen kehitykseen liittyvissä asioissa. Kasvattajat toivat esille pyytävänsä apua myös vanhemmilta, jos lapsen tilanne vaatii uusien keinojen kokeilua päiväkodin arjessa. Ryhmäkeskustelussa tuotiin esille yhteistyön mahdollistavan yhteistyön tavoitteiden ja käytäntöjen sopimisesta.

T7 No siitä tuli sitten hyvä fiilis et yhteistyötä tehtiin ja mietittiin niitä keinoja.

T1 Tukee myös sitä tavoitteellisuutta et harjotellaan niitä samoja asioita kotona ja täällä.

Vanhempien koetaan kertovan lapsen asioista hyvin vaikkakin muutama kasvattaja toivoo saavansa kokonaisvaltaisempaa tietoa lapsen asioista. Keskustelun toivotaan olevan avoimempaan tilanteissa, joissa lapsi on muiden tukipalvelujen piirissä esimerkiksi erilaiset terapiat ja psykologipalvelut. Kasvattajat kokevat tärkeänä saada tietää myös kuinka lapsi käyttäytyy kotona vanhempien kokemana.

T3 Haluun tietää, et miten siellä teillä kotona mennee, et saan kokonaisvaltasan kuvan tästä tilanteesta, kun on eri tilanteet ja ympäristöt sillä lapsella.

T2 Ehkä enemmänkin vois vanhemmat kertoa, jos ovat käyneet jossain esim. psykologilla tai puheterapeutilla. Silleesä harmittaa, kun täällä tekee yksin niitä havaintoja ja sitten ei tiedä mitä ne muut tahot on tehny. Sellasta avoimenpaa yhteistyötä kaipaisin.

Hyvässä yhteistyössä kasvattajan ammatillisuus heijastuu vastavuoroisissa tilanteissa, joissa puhutaan lapsen asioista. Palavereissa ja lasta koskevissa keskusteluissa kasvattajat pitävät tärkeänä tuoda esille omat havaintonsa lapsesta mutta myös vanhemman oman lapsen tuntemus huomioidaan. Osallistumista moniammatillisiin palavereihin koetaan tärkeänä ja omat havainnot lapsesta halutaan tuoda esille.

T1 Palavereissa koen ite sen aika tärkeeksi, koska pitkälti myö ollaan niitten lasten kanssa päivittäin tekemisissä ja miusta on aikanki kiva, et-
tä muut ihmiset otti meijät huomioon.

Kasvattajat kokevat yhteistyön näkökulmasta tärkeäksi ottaa vanhempien kanssa esille huolen lapsen kehityksestä, tilanteesta taikka muusta vaikeasti puhuttavasta asiasta. Tilanteissa kasvattajat kokivat tärkeiksi työkavereiden sekä

esimiehen tuen. Jännitystä asioiden esille ottamisessa aiheuttaa pelko, että tiedon esiin tuominen aiheuttaa säröä kasvattajan ja vanhemman välille. Jännitystä aiheuttaa myös tietämättömyys siitä, kuinka vanhempi asian kuulee ja tulkitsee. Kasvattajat tiedostavat kuitenkin hyvin puhettavan sekä tilanne herkkyyden merkityksen yhteistyön sujumisessa. Ryhmäkeskusteluissa keskusteltiin siitä, missä tilanteessa huoli puhe on hyvä ottaa esille ja kuinka sitä voidaan ennakoita järjestämällä esimerkiksi keskustelulle rauhallinen tila. Puheenvuoroissa tuotiin esille, että vanhemmalla voi laittaa esimerkiksi viestin, jossa toivotaan kahdenkeskistä keskustelua. Näin vanhempi osaa varautua myös keskusteluun vievään aikaan.

T6 Et jos kokee, ettei osaa käsitellä niin sitten on parasta vinkata työkaaverilla, et jos se osais kohdata sen perheen paremmin.

T4 Ja pitää aika hyvin pystyy aistii sitä vanhempaa, että pystyykö yli-päättään vanhempi ottamaan vastaan, että kun tullaan töistä niin on kiire ja saattaa olla monta lasta haettavissa eri päikkäreistä. Vanhemmalla ei varmaan aina oo ihan vastaanottavainen olo.

8.3 Kokemuksia vanhemman osallisuudesta

Kasvattajat kokivat vanhempien osallisuuden sekä luonnollisten vuorovaikutustilanteiden olevan merkittävässä roolissa hyvän yhteistyön luomisessa. Keskusteluissa tuotiin esille ei muodollisten vuorovaikutustilanteiden luovan luottamuksellisuutta ja luottamuksellisuuden edistävän tehtävää yhteistyötä. Arjesta etsitään erilaisia vuorovaikutustilanteita ja nämä koettiin mahdollisuutena yhteistyön luomisessa. Kasvattajat kokevat osallistavansa vanhemmat yhteistyöhön sen eri muodoissa sekä lapsen asioiden suunnitteluun vuoropuhelun muodossa. Vapaamuotoisiin yhteistyömuotoihin vanhemmat osallistuvat aktiivisesti ja toiminta luo mahdollisuuden perheiden sekä kasvattajien tuntemiseen. Ei muodolliset yhteistyön muodot ja tilanteet avasivat väylän myös vanhempien keskuuteen ja toisiin tutustumiseen. Puheenvuoroissa tuotiin esille yhteisöllisyys,

jonka rakentumiseen kasvattajien kokemusten mukaan tarvitaan vapaamuotoisia sosiaalisia suhteita.

T 7 Meillä on muutaman kerran ollu tuo isänpäivä tapahtuma et siinä huomaa et miten se auttaa siihen et miten vanhemmat on yhteinäiset keskenään ja täällä päin varsinkin kun ollaan tuttuja se tuo tähän päiväkotiin aika paljonkin uutta ja se tunnelma varsinkin se tulee tänne arkipäiväänkin näkyväksi.

T2 Yritetään järjestää kaikkee ohjelmaa et tulis niitä vuorovaikutustilanteita muutenkin kun vaan hakiessa tai tuodessa. Ja osa vanhemmista haluaa et niille vaan soitetaan.

T 5 Vanhemmat osallistuu kyllä todella aktiivisesti. Yllättyy joka kerta, et miten paljon porukkaa tulee. Tosi paljon vanhemmat kiittää siitä, et saa tulla ja näkeevät tätä meidän toimintaaki.

T3 Vanhempiin haluu tutustuu ja haluun et ne tuntee mut ja voivat jäätää lapsensa mulle. Ja että on sellaset välit et voi vitsailla ja olla rentona. Vanhemmat pystyy tulla omina itsenään eikä tarvii ajatella, että mi tähän nuoki meistä ajattelee.

8.4 Onnistuneen yhteistyön merkitys

Keskusteltaessa hyvistä yhteistyön esimerkeistä molemmissa keskusteluissa nousi esille palautteen merkitys. Kasvattajat toivoivat avointa palautetta työstään niin vanhemmalta, kuin esimieheltä taikka kollegalta. Vanhempien palautetta pidetään tärkeänä lapsen hoitoa tarkasteltaessa. Keskustelussa tuotiin esille palautteen kulkevan molempiin suuntiin, eli kasvattajat kertoivat antavansa palautetta myös vanhemmille. Palautteen kerrottiin olevan osa yhteistyötä ja toimivan myös annetun palvelun laadun mittarina. Onnistunut yhteistyö merkitsee kasvattajille myös helppoutta ja mielekkyyttä tulla töihin. Yhteistyö miellettiin liittyvän niin lasten, vanhempien kuin kollegojenkin välisiin yhteistyö suhteisiin.

Keskusteltassa yhteistyön merkityksestä kasvattajilla esille nostettiin myös luottamus, rehellisyys sekä avoimuus ja työn monimuotoisuus.

T2 Vanhempien palaute on tärkeää, koska niitten lapsiahan täällä hoidetaan.

T8 Toivoo jokaiselle ihmiselle joka on päiväkodissa niin että pystys ees joskus kokemaan tällästä työyhteisöllisyyttä ja sitä et on luottamusta vanhempien ja työkavereiden kesken ja et uskaltaa sanoo myös niitä negatiivisia asioita esimiehelle, vanhemmalle ja työkaverille, et ei oo pelkoo huomenna kun tulee töihin. Annetaan mahdollisuus kun tuodaan esille niitä negatiivisia asioita et niistä otetaan kiinni ja aletaan purkamaan.

T9 Onnistuneessa yhteistyössä on helppoo ja mielekästä tulla just töihin.

8.5 Kasvattajan kokemukset yhteistyön esteistä

Ryhmäkeskusteluihin osallistuneet nimesivät yhteistyön esteeksi rauhallisen tilan löytymisen, kiireen, henkilökuntaresurssit, vuorovaikutustaidot, vanhempien välinpitämättömyyden sekä työskentelytavat. Kiireen nimettiin olevan lähtöisin kasvattajasta että vanhemmasta. Kiireen aiheuttaa ajoittain henkilöstöresurssit sekä arjessa muuttuvat tilanteet: useampi vanhempi tulee hakemaan lapsia samanaikaisesti, joten rauhallinen vanhemman kohtaaminen jää vajaaksi. Lapsen hakutilanteissa vanhemmat saattavat tuoda esille, etteivät ehdi jäädä juttelemaan lapsen asioista. Osassa puheenvuoroissa puhuttiin myös vanhempien välinpitämättömyydestä kuulla, mitä kasvattaja haluaa kertoa. Kasvattajat toivat kuitenkin vahvasti esille ymmärryksen perheiden arkea kohtaan, joka on ajoittain hyvinkin hektistä ja kiireistä. Kulttuurillisuus puhutti toisen ryhmäkeskustelun sisällä, jossa pohdittiin maahanmuuttajataustaisen kielen ymmärtämistä ja ymmärretyksi tulemistä. Ongelmaksi koettiin, ettei ole yhteistä kieltä ja englannin ymmärtäminen ja tuottaminen on vaihtelevaa. Toisessa ryhmässä koettiin

haasteena kohdata erilaisia vanhempia ja oppia kommunikoimaan heidän kanssaan, niin, että jokainen tulee oikein ymmärretyksi.

T6 Ja joskus on haastavaa vanhempaa kohdatessa se niinku kiire ja hälinä, ettei pääse kohtaamaan sitä vanhempaa niinku haluaisi.

T10 Ite yhtenä haasteena koen perheet joissa joudutaan kommunikoi-
maan englannilla. Et mitenkä saat viestin samantasoisesti perille per-
heille, jotka ei puhu suomea kun niille jotka puhuu. Et on perheitä joiden
enkkukaan ei oo mitenkään hyvä.

T2 Vanhemmalla itellää saattaa olla niin kiire, että vaikka ite miten yrit-
tää niin vanhempi on vaan, että heippa.

Ryhmäkeskustelussa tuotiin kuitenkin esille, että lapsen haku tilanteisiin tulisi panostaa enemmän ja ottaa aika keskustelulle, jos siihen koetaan olevan väli-
töntä tarvetta. Kasvattajat kokivat, että rauhallinen tila löytyy vanhemman kans-
sa käytävälle keskustelulle, jos kasvattaja rohkaistuu hyödyntämään päiväkodin
tiloja. Kasvattajat kokivat yhteistyön lisääntyvän työtapoja muuttamalla.

T1 Kai sitä pitäs vaan panostaa tilanteisiin enemmän. Hakee se rauhalli-
nen tila pihan perältä.

T2 On mahdollista järjestää rauhallinen hetki päivän aikana ja kysyy
vanhemmilta et onko aikaa rupatella. 5-10 min rupattelu ei oo kun järkä-
tä. Tila mahdollistaa tämän.

8.6 Yhteistyön mahdollisuudet ja kehittäminen

Yhteistyön kehittämistä koskevat keskustelut koskivat molemmissa ryhmäkes-
kusteluissa kolmea eri teemaa: työvuorojen muokkaaminen, sisäinen raportointi
sekä yhteistyön laadullisuus ja tasa-arvoisuus. Osa-aikaisten lasten vanhempi-
en kohtaamisen kerrottiin olevan heikompaa, kuin kokoaikaisen lapsen van-

hemman. Yhteistyön toivottiin olevan samantasoista lapsen hoitomuodosta riippumatta. Aamuissa koettiin olevan liian vähän henkilökuntaa, joka vaikuttaa negatiivisesti vanhempien yksilöllisiin kohtaamisiin. Etenkin viikonlopun jälkeen toivottiin rauhallista aikaa keskustella vanhempien kanssa. Keskustelun aikana tuotiin kuitenkin esille, että resurssien lisäämistä tullaan ehdottamaan esimiehelle. Sisäisen tiedonkulun ajateltiin olevan hyvää, mutta tuotiin esille siihen liittyviä kehitysajatuksia. Sisäisen raportoinnin toivottiin olevan laadukkaampaa.

T10 ...sit sellasii lapsii jotka on vaan osan viikosta hoidosta, Et niitten vanhempia näkee todella harvoin. Et mitenkä saa niitten kanssa viestin samalle tasolle.

T8 Aamussa ois hyvä olla enemmän ja sitä lähetään ehdottamaan.

T4 Et silleen meillä toimii tiedonkulku hyvin, että vaikka ois lasta luovuttamassa toisen ryhmän aikuinen niin aina on jotakin kerrottavaa. Tietenkin siihenkin voi vielä panostaa niinku sisäiseen raportointiin.

9 Pohdinta

9.1 Tulosten tarkastelu

Kasvattajien kokemukset yhteistyöstä koostuivat yhteistyön luonteesta, keskusteluista vanhemman kanssa, vanhemman osallisuudesta, onnistuneen yhteistyön merkityksestä, yhteistyön esteistä, kehittämisestä sekä mahdollisuuksista (kuvio 1).

Kuvio 1

Opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää kasvattajien kokemuksia vanhempien kanssa tehtävästä yhteistyöstä. Nummenmaa ja Karila (2011) kuvaavat hyvää yhteistyösuhdetta tasavertaisena ja avoimena suhteena (Nummenmaa & Karila 2011, 37). Yhteistyö varhaiskasvatuksessa edellyttää keskinäistä luottamusta, tasavertaisuutta ja toistensa kunnioittamista. (Stakes 2005, 31.) Opetushallituksen (2016) mukaan luottamuksen rakentaminen sekä tasa-arvoinen vuorovaikutus sekä kunnioitus tukevat vanhemman kanssa tehtävää yhteistyötä (Opetushallitus 2016, 33).

Opinnäytetyön tulosten mukaan tutkimuskohteena olevassa päiväkodissa edellä mainitut kuvaukset yhteistyöstä toteutuu kasvattajien kokemusten mukaan. Ryhmäkeskusteluissa yhteistyön elementit näyttäytyivät vahvasti. Yhteistyösuhdetta kuvataan tasavertaisena, avoimen rehellisenä suhteena, joka pohjautuu rakennettuun luottamukseen. Yhteistyötä edistävinä toimintoina kerrottiin olevan, hyvän ilmapiirin luominen yhdessä tekemällä ja toimimalla yhdessä yhteisen tavoitteen eteen sekä vanhempien tukeminen. Tällainen toiminta koettiin lähentävän kasvattajia ja vanhempia toisiinsa. Opetushallituksen (2016) mukaan yhteinen toiminta erilaisissa tilaisuuksissa ja huoltajien verkostoituminen antaa tukea varhaiskasvatuksen henkilöstön työlle sekä lisää yhteisöllisyyttä. (Opetushallitus 2016, 33.)

Yhteistyön onnistuminen edellyttää aloitteellista ja aktiivista yhteistyötä sekä vanhempien osallisuutta. Kasvattajat kokivat vanhempien olevan osana varhaiskasvatuksen arkea. Vastuu yhteistyön eri muotojen luomisesta on kasvattajilla ja niiden tulee olla mukautumiskykyisiä erilaisten perheiden tarpeisiin. Vanhemman osallisuutta koetaan edistettävän yhdessä tekemällä, keskustelemalla, kunnioituksella, luottamuksella sekä vanhempien tukemisella. Tulosten mukaan tutkittavan päiväkodin vanhemmat osallistuvat aktiivisesti yhteiseen tekemiseen ja ovat osallisia varhaiskasvatustyössä. Tannerahon pro gradu – tutkielmassa (2014) kasvattajien kokemusten mukaan yhteinen toiminta antaa vanhemmille mahdollisuuden olla osallinen lapsensa varhaiskasvatustyössä. Kasvattajien sekä vanhempien väliset suhteet vahvistuvat ja saavat luonnollisemman muodon rakentamalla varhaiskasvatuksen sisällä yhteistyön muotoja, joissa keskeisinä tavoitteina on avoimuus ja luottamus.

Tulosten mukaan vanhemmat tarvitsevat mahdollisuuksia keskustella omasta lapsestaan kasvattajien kanssa sekä tilaisuuksia, joissa he voivat tutustua varhaiskasvatuksen arkeen sekä henkilöstöön. Ryhmäkeskusteluissa tuotiin esille myös vertaiskeskustelujen ja tapaamisten tärkeys muiden vanhempien kanssa. Kasvattajilta edellytetään kasvatustietoisuutta sekä tietoista läsnäoloa erilaisissa yhteistyömuotoja toteuttaessa (Nummenmaa & Karila 2011, 39). Yhteistyön eri muotoja pohtiessa kyseinen päiväkotitoiminta on kehittänyt uudenlaisia toimintamalleja ja pystynyt sopeutumaan ulkoisen ympäristön vaativiin muutoksiin. Vanhemmille tarjotaan useita erilaisia yhteistyön muotoja, joissa he voivat olla osallisena. Vanhempien osallisuutta on haluttu vahvistaa ja toimintakäytäntöjä on kehitetty todellisen osallisuuden suuntaan.

Yhteistyötä edistäväksi toiminnaksi kuvattiin erilaiset keskustelut vanhemman kanssa. Keskustelu on yksi yhteistyön toimintamalli. Ammatillisia keskusteluja ovat niin arkiset keskustelut kuin pedagogiset palaverit vanhemman kanssa. Varhaiskasvatustyö rakentuu suurelta osin keskustelulle. Kasvattajien mukaan kohtaamiset ja keskustelut vanhemman kanssa ovat ajoittain hyvin kiireisiä ja hektisiä. Tämä voi olla vaikuttamassa siihen, etteivät vanhemmat tule aina kuuliksi ja huomioiduksi. Kiire vaikuttaa myös kasvattajaan kykyyn olla läsnä kes-

kustelutilanteissa ja voi aiheuttaa tilanteita, joissa vanhempi tulkitaan väärin. Päivittäisissä ja kahdenkeskisissä keskusteluissa vanhemmille tarjoutuu mahdollisuus tulla kuulluiksi ja ymmärretyksi sekä se antaa tilaisuuden luoda avoimen vuorovaikutussuhteen.

Lapsikohtaiset varhaiskasvatussuunnitelma keskustelut ovat yhteistyötä kuvaava yhteistyön muoto. Keskustelut vanhemman kanssa kahden koetaan yhteistyötä eteenpäin vievänä ja näissä keskusteluissa lapsen sekä perheen kokonaisvaltainen tilanne tuodaan herkemmin esille. Vasukeskustelun tärkeimmäksi piirteeksi nousi tietojen välittäminen, yhteistyön vahvistaminen ja yhteisistä toimintatavoista ja tavoitteista sopiminen. Vasukeskustelujen merkityksellisyys välittyi vahvana. Myös Tannerahon pro gradu – tutkielmassa (2014) tuotiin esille merkittävänä osallisuutta edistävänä tekijänä mm. ennalta sovitut varhaiskasvatust keskustelut. Lahkelan ja Tolvasen opinnäytetyössä (2011) selvitettiin kuinka kasvatuskumppanuus toteutuu varhaiskasvatussuunnitelmiin liittyvissä arviointikeskusteluissa. Heidän tutkielmassaan kasvattajat kokivat arviointikeskustelujen olevan tärkeä osa kasvatuskumppanuuden rakentumisessa. Nummenmaan ja Karilan (2011) mukaan on tärkeää tiedostaa, että kasvattajien ja vanhemman välisten keskustelujen kokonaisuudesta rakentuu pohja luottamukselle ja yhteistyön sujumiselle (Nummenmaa & Karila 2011, 78). On siis hyvä kiinnittää huomiota myös arkisiin vuorovaikutustilanteisiin ja arkitasolla tapahtuviin keskusteluihin.

Yhteistyön sujuvuuteen vaikuttaa samansuuntaiset ja johdonmukaiset kasvatustmenetelmissä kotona ja päivähoitossa. Yhteisesti sovitut tavoitteet tukevat lapsen kehitystä. Kasvattajat haluavat tietää kokonaisvaltaisesti lapsen kotiympäristöstä, että kokevat voivansa toteuttaa varhaiskasvatusta lapsen kehitystä tukien. Ruohotie (2000) katsoo, että parhaimmillaan kodin ja päivähoiton yhteistyö parantaa päivähoiton laatua vanhemmilta saatujen näkemysten, toivomusten ja palautteen perusteella. Hyvä ja laadukas yhteistyö tukee vanhempia heidän kasvattajaroolissaan ja parantaa lapsen elämän laatua ja kehitystä. (Ruohotie 2000, 63). Kasvattajat toivat esille vahvan yhteistyön edesauttavan tuntemaan perheitä yksilöllisesti. Mainittavaa on, että kasvattajat pitävät tärkeä-

nä korkeitakin suoritusstandardeja ja pyrkimyksenä on tuottaa laadukasta varhaiskasvatusta.

Sujuvan yhteistyön esteenä nähtiin tulevaisuudessa maahanmuuttajataustaisten perheiden kanssa yhteisen kielen puuttuminen. Tanneraho (2014) tutki vanhempien osallisuutta ja tutkielmassa nimesi vanhempien osallisuutta estäväksi tekijäksi yhteisen kielen puuttuminen vanhemman ja varhaiskasvattajan välillä. Yhteisen kielen puuttuminen on suuresti vaikuttamassa yhteistyön laatuun.

Laadukkaan yhteistyön toteutumisen haasteena pidettiin osa-aikaisten lasten vanhempien kanssa tehtävää yhteistyötä. Kasvattajat kokivat näkevänsä vanhempia harvoin ja lapsen tunteminen jää vähäisemmäksi, kuin kokoaikaisen lapsen. Subjektiviivisen päivähoito-oikeuden rajaaminen sekä vanhempien epä säännölliset työajat ovat vaikuttamassa yhteistyön laadukkuuteen.

Yhteistyön esteeksi nimettiin ympäristötekijät, joissa kasvattajat kokivat, ettei rauhalliselle keskustelulle ole aina tilaa. Yhteistyön esteeksi koetaan myös ajoittainen kiire sekä henkilöstöresurssit. Kuitenkin ryhmäkeskusteluissa tuotiin esille myös työtapojen vaikutus kiireen syntyyn. Iso-Kuusela (2008) nosti pro graduun esille kiireen, joka on lähtöisin vanhemmasta. Meidän tutkielmassa kiire nimettiin olevan monitasoisempaa ja lähtöisin niin kasvattajasta, vanhemmasta kuin resursseistakin.

9.2 Johtopäätökset

Varhaiskasvatustyön toimintaympäristöt sekä työn sisällöt ovat viime vuosien aikana monin tavoin muuttunut. Erilaisia yhteistyömuotoja kokeillaan ja kehitetään aktiivisesti sekä päiväkodista välittyä työtiimien toimivuus. Kasvattajien hyväksymä yhteinen visio laadun kehittämisestä sekä parantamisesta ja osaamisen ylläpitämisestä edistää yhteistyön laadukasta toteutumista.

Tutkimuskohteena olevassa päiväkodissa oppimiseen sekä uudella tavalla tekemiseen rohkaistaan ja henkilöstö saa kannustusta työkavereilta sekä esimieheltä. Haasteellisia yhteistyötilanteita uskalletaan eriyttää työtiimien sisällä ja

rakenteet on luotu sellaiseksi, että ne edesauttavat ammatillisista oppimista. Kasvattajilla on yhteinen näkemys siitä, miksi he varhaiskasvatustyötä tekevät ja toiminta kasvattajien välillä on osaamista kehittävä. Ihmisten välisessä yhteistyössä on tärkeää tiedostaa mitkä ajatukset, tunteet ja voimat toimivat ihmisten välillä. Tärkeää on myös tiedostaa yhteistyön kehittämiseen liittyvät seikat ja pohtia keinoja yhteistyössä olevien solmujen avaamiseen. Tärkeää on olla läsnä vuorovaikutuksessa ja ymmärtää mitä siinä tapahtuu ja mihin se vaikuttaa. Pieni arkinen kohtaaminen voi olla hyvinkin merkityksellinen ja arvokas. Hyvinkin lyhyt intensiivinen toisen kuuntelu palvelee yhteistyötä enemmän, kuin sanalliset vakuuttelut. (Dunderfelt 2016, 124–128.)

Subjektiiivisen päivähoiton rajaaminen, päiväkotiryhmien kasvu sekä työn kuormitus luo tulevana vuosina haasteita varhaiskasvatustyölle ja siinä tarvittavalle osaamiselle. Nopeasti muuttuvassa toimintaympäristössä ammatillinen osaaminen on nähtävä myös kehittyvänä ja kehitettävänä osa-alueena. Enää ei riitä se, että on kerran saanut pätevyuden varhaiskasvatuksen ammattiin vaan ammattitaitoa täytyy koulutuksin ylläpitää. Työnkehittäminen on tullut olennaiseksi osaksi varhaiskasvattajan työtä. Vanhempien kanssa tehtävä yhteistyö varhaiskasvatuksessa on pysyvää mutta muuttuvaa. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2007, 18.)

Työyhteisötasolla palautetta on hyvä tarkastella kehittämisen näkökulmasta. Palautetta annetaan arkisissa kohtaamisissa ja erikseen sovitussa tilanteissa. Annettuun palautteeseen on tärkeää kiinnittää huomiota yhteistyön kehittämisen muotona (Nummenmaa & Karila 2011, 99). Annettua palautetta voidaan käyttää ammatillisen kehittymisen sekä työtapojen muutoksien kehittämisessä. Palautetta arvioidessa on kuitenkin hyvä peilata mihin palautteeseen voidaan vastata mitään toimintaa muuttamalla taikka kehittämällä. Kiire ja aika ovat keskeisiä keskustelun aiheita varhaiskasvatuksessa. Päiväkodissa lasten päiväohjelma määrittelee ajan ja resurssin käyttöä ja on keskeinen toiminnan säätelijä. (Nummenmaa & Karila 2011, 113). Yhteistyön kehittämiseksi kiinnittäisimme huomiota työtapojen ja aikataulujen rutinoitumiseen sekä resurssitekijöihin. Työyhteisössä voidaan pohtia millainen toimintamalli ja työskentelytapa palve-

levat parhaiten, mitä kannattaa säilyttää ja mitä opittuja käytänteitä voidaan muuttaa.

9.3 Luotettavuus ja eettisyys

Opinnäytetyömme eettisten ongelmien tunnistaminen ja välttäminen etukäteen on vaatinut meiltä opiskelijoina ammattitaitomme pohdintaa ja syvempää ajatusta tutkittavaa aihetta kohtaan. Eettisesti tärkeä kohta tutkimusta tehdessä on tutkimusaiheen valinta. Eettiseen pohdintaan kuuluu sisällyttää itselleen kysymys: Kenen ehdoilla tutkimusaihe valitaan ja miksi tutkimusta aletaan tehdä. Laadullisesti tehtyyn tutkimukseen on myös käytetty riittävästi aikaa ja tutkimusprosessi tuodaan selkeästi esille. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 129, 142.)

Omaan eettiseen pohdintaamme kuuluikin tiedostaa, että mikä merkitys opinnäytetyölle on itsellemme sisällöltään, prosessiltaan sekä oppimiskokemukseltaan. Tutkimuksemme luotettavuutta on hyvä pohtia myös siitä näkökulmasta, kuinka olemme tutkijoina ymmärtäneet kasvattajien kokemuksia ja tulkinneet heidän sanomisiaan. Ymmärrettävyyteen liittyy myös se, kuinka selkeästi tutkija onnistuu kirjaamaan tutkimustehtävänsä raporttiin (Sarajärvi & Tuomi 2002, 71). Opinnäytetyön toteutuksen etuna sekä esteenä voidaan pitää sitä, että meillä molemmilla on kokemusta varhaiskasvatuksen arjesta mutta tutkijoina olemme varsin kokemattomia. Luotettavuutta sekä eettisyyttä arvioitaessa olemme käyneet toistemme kanssa vuorovaikutteista keskustelua siitä, ettemme ole tuoneet tuloksiin omia ajatuksiamme taikka omia kokemuksiamme. Mielestämme emme ole kuitenkaan olleet täysin objektiivisiä, koska laadimme ryhmäkeskustelurunгон ja olimme mukana ryhmäkeskusteluissa sekä siinä tapahtuneissa vuorovaikutussuhteissa. Kokemattomuutemme tutkijoina on uskoaksemme ollut vaikuttamassa opinnäytetyön kokonaisuudessa, mutta opiskelijoina ajatteleminen, että työmme on laadukas.

Eettisyys liittyy myös tutkimuksen laatuun. Opinnäytetyön teoriasisältö heijastuu suoraan tutkimukseen laatuun (Tuomi & Sarajärvi 2009, 20). Olemme tutkineet opinnäytetyön teoriasisältöä sekä sen kokonaisuutta koko prosessin ajan ja tul-

kinneet sen itse kattavaksi. Halusimme viitekehyksessä tuoda esille perehtyneisyytemme yhteistyön yhteiskunnalliseen rakentumiseen sekä varhaiskasvatuksen syntyyn. Käsittelemme kasvattajan sekä vanhemman rooleja, vastuita sekä vaatimuksia riittävästi tämän opinnäytetyön näkökulman kannalta. Toimme myös esille tietämyksemme lainsäädännöstä, joka ohjaa varhaiskasvatuksen henkilöstövalintoja sekä varhaiskasvatuksen toteutuksen sisältöä. Emme kuitenkaan tuoneet esille kaikkia säädöksiä, lakia sekä ohjeistuksia, jotka säätelevät varhaiskasvatusta, koska emme pitäneet niitä oleellisina tarkasteltaessa yhteistyötä kasvattajien näkökulmasta. Mielestämme käytimme lähteitä monipuolisesti.

Tutkijan on huolehdittava siitä, että tutkimussuunnitelma on laadukas, raportointi on hyvin tehty ja valittu tutkimusasetelma on sopiva. Hyvää tutkimusta tehdessä tutkija on sitoutunut tekemään asiat eettisesti ja läpinäkyvästi. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 126–127.) Opinnäytetyön suunnitelma oli mielestämme työtä ohjaava vaikka joudumme vahvistamaan teoriapohjaa hyvin voimakkaasti opinnäytetyön analyysivaiheen aikana sekä sen jälkeen. Ajattelimme kuitenkin, ettei teoriapohja päässyt ohjaamaan tuloksia liian vahvasti vaan etsimme uutta teoriaa työn niin vaatiessa. Suunnitelmaan laadittu aikataulu piti hyvin vaikka opinnäytetyömme aikana olemme olleetkin varsinaisessa elämän myllerryksessä. Sisällönanalyysin olemme tuoneet esille taitojemme mukaisesti. Kyseessä oli ensimmäinen sisällönanalyysimme, joten sen luotettavuusarvo voisi olla vahvempi, jos olisimme kokeneempia tutkijoita. Analyysistä nousseet aihekokonaisuudet ovat kuitenkin totuudenmukaisia.

Laadullisessa tutkimuksessa ei ole kuitenkaan olemassa yksiselitteisiä ohjeita siihen, miten luotettavuutta tulee arvioida. Tutkimusta arvioidaan johdonmukaisena kokonaisuutena. Laadullisessa tutkimuksessa tärkein luotettavuuden kriteeri on tutkija itse ja näin ollen luotettavuuden arviointi koskee koko tutkimusprosessia. Tutkimuksen luotettavuudessa on kyse tutkimuksen sisältämien väitteiden perusteltavuudesta ja totuudenmukaisuudesta. (Eskola & Suoranta 1998, 213.) Laadullisessa tutkimuksessa luotettavuutta lisäävät seuraavat asiat: valitut aineistonkeruumenetelmät ja aineiston keruuseen liittyneet erityispiirteet (tehtiinkö yksin vai parityönä), tekniikka (nauhoitus) sekä muut tutkijan mielestä

merkitykselliset seikat. Luotettavuuteen vaikuttaa myös tutkimuksen kohteiden valintamenetelmät. Kuinka heihin otettiin yhteyttä ja kuinka monta henkilöä tutkimuksessa oli mukana. (Tuomi 2007, 150–151.)

Ryhmäkeskustelut sovittiin etukäteen päiväkodin johtajan kanssa ja kasvattajille annettiin mahdollisuus tutustua keskustelun runkoon etukäteen. Mainittavaa opinnäytetyön etenemisen prosessissa on ollut tutkimuskohteena olevan päiväkodin yhteistyökykyisyys ja sovituissa asioissa pysyminen. Ryhmäkeskustelujen toteutuksen luotettavuutena pidämme sitä, että osallistuminen oli vapaaehtoista ja kasvattajat toivat esille omia henkilökohtaisia kokemuksiaan haluamallaan tavalla. Osallistuneille tuotiin esille, että he ohjaavat keskustelua ja me pyydämme tarkentamaan vain niissä tilanteissa, jotka itse koimme oleelliseksi. Keskustelun hiljetessä toimme esille uuden keskusteluteeman, jota kasvattajat lähtivät viemään eteenpäin itseohjautuvasti. Ohjaavaa toimintaa pidimme välttämättömänä, että saimme vastauksia tutkimuksen kannalta oleellisiin kysymyksiin. Koimme, että saimme ryhmäkeskusteluihin luotua avoimen ilmapiirin, mikä auttoi tutkimusaineiston keräämisessä. Ryhmäkeskustelut nauhoitettiin osallistuneiden luvalla ja aineisto tuhottiin litteroinnin jälkeen. Parityöskentely ansiosta olemme voineet mielestämme punnita asioita useammasta eri näkökulmasta. Luotettavuutta arvioitaessa, pidämme merkityksellisenä, että tutkimuskysymykset ovat ohjanneet vahvasti koko tutkimusprosessia.

Sen tiedon perusteella, ettei laadullisessa tutkimuksessa osallistuneiden määrällä ole suurta merkitystä vaan tiedolla, jonka me olemme heiltä saaneet, teimme päätöksen toteuttaa vain kaksi ryhmäkeskustelua. Tuomen ja Sarajärven (2009) mukaan laadullisessa tutkimuksessa on tärkeää, että henkilöt, joilta tietoa kerätään tietävät tutkittavasta aiheesta paljon tai heillä on siitä kokemusta. Opinnäytetyö on opiskelijoiden harjoitustyö ja sen tavoitteena on osoittaa oppineisuus omalta alalta. Opinnäytetyön aineiston kokoa ei tule pitää työn merkittävimpana kriteerinä vaikka siihen tulee kiinnittää huomiota. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 82–85). Ottamalla ryhmäkeskusteluihin mukaan eri ammattikuntien edustajia sekä eri työvuosia tehneitä henkilöitä saimme mielestämme monipuolisempaa tietoa, kuin keskittymällä esimerkiksi vain johonkin tiettyyn ammattiryhmään. Opinnäytetyössämme arvoimme aineiston olevan riittävä tätä

tutkimusta varten. Ryhmäkeskustelusta nousi esille toistuvia ilmaisuja ja lausuntoja jo kahden keskustelun jälkeen, joten ajattelimme, ettemme saa lisäarvoa opinnäytetyölle toteuttamalla enempää ryhmäkeskusteluja.

Opinnäytetyössämme käytettyjä sanottuja lainauksia käytimme mielestämme niin, ettei niistä voi tunnistaa yksittäistä henkilöä. Lainauksien tarkoituksena on elävöittää tekstiä enemmän, kuin väittää niiden tuovan luotettavuutta opinnäytetyön tuloksien sisältöön. Noudatimme eettistä tutkimuslinjaa ja etenkin salassapitovelvollisuutta. Tähän perustuen emme tuo eriteltynä esille eri ammattiryhmien kokemuksia taikka tutkimuskohteena olevaa päiväkotia. Ryhmäkeskusteluihin osallistujien yksityisyyden suojaan kuuluu se, että siihen osallistuneille on selvitetty opinnäytetyön aihe, tavoitteet sekä menetelmät. Osallistuminen oli vapaaehtoista ja jokainen sai tuoda esille vain haluamansa tiedon. Ryhmäkeskustelujen alussa tuotiin esille, mistä keskustelussa on kyse ja jokaisella luvattiin anonymiteetti. Tutkimusaineistoa käsiteltiin luottamuksellisesti eikä opinnäytetyön tekemisen yhteydessä saatuja tietoja luovutettu ulkopuolisille, eikä tietoja käytetä muuhun, kuin luvattuun tarkoitukseen. Opinnäytetyön tutkimuksen kohteena olevasta päiväkodista emme ole keskustelleet julkisissa tiloissa tai tuoneet sitä esille keskusteluissa, joissa olemme käsitelleet opinnäytetyömme etenemistä.

9.4 Ammatillinen kasvu

Opinnäytetyöprosessimme kesti odotettua kauemmin, mutta tarkasteltuna ajanjaksona kokemus on ollut opettavainen. Aloitimme opinnäytetyömme prosessin jo keväällä 2016, mutta lopullinen aihe rajautui toimeksiantajan muututtua vuoden lopussa. Muutos osoittautui jälkikäteen ajateltuna hyväksi asiaksi, koska koko prosessi selkeytyi huomattavasti ja toteutus onnistui vähillä aikataulumuutoksilla. Pitkä aikataulu selkeytti tutkittavan asian ymmärtämistä ja auttoi luomaan syvempiä merkityksiä tutkittavaa asiaa kohtaan. Liitteenä opinnäytetyön prosessikaavio (liite 6).

Joulukuussa 2016 saimme opinnäytetyön suunnitelman valmiiksi ja pääsimme toteuttamaan ryhmäkeskusteluja. Ryhmäkeskustelu aineistonkeruumenetelmänä oli molemmille uusi, joten pääsimme toteuttamaan ja kokeilemaan jotakin aivan uutta prosessin aikana. Opinnäytetyön loppuun saattaminen edellytti meiltä opiskelijoilta opinnäytetyön prosessin vahvaa hallintaa sekä aikaresurssin arviointia. Opinnäytetyö tehtiin omien töiden ohessa kahdella eri paikkakunnalla, joten motivaatio oli hyvin vahvasti sidoksissa oppimistavoitteisiin.

Kiviniemen (2001) mukaan tutkijan kokemukset, ymmärrys sekä reflektiivinen vuorovaikutus ovat keskeisiä tekijöitä laadullisessa tutkimuksessa. Tutkijan on valittava tutkimuskohteensa, viitekehjensä ja menetelmänsä sopimaan omaan elämäntilanteeseen. Laadullista tutkimusta tehdessään tutkija ei voi tutkia sellaista, joka ei häntä kiinnosta taikka hänellä ei ole omia kokemuksia. (Kiviniemi 2001, 70.) Opinnäytetyömme eteenpäin vievänä voimana voidaankin sanoa olleen halu oppia tekemään laadullista tutkimusta sellaisen aiheen parissa, joka on oman kokemuksen pohjalta molemmille tuttu ja joka siitä huolimatta herättää paljon kysymyksiä. Mielenkiinto tutkimusaiheeseen lähti työelämäkokemuksista sekä henkilökohtaisesta mielenkiinnosta kyseiseen aiheeseen. Asiakkaan kohtaaminen sekä yhteistyön käsite on hyvä tiedostaa jokaisella eri työn alalla.

Ammatillisen kehittymisen kannalta meidän tulee osata hyödyntää kokemuksiamme ja ottaa vastuu omasta oppimisesta ja kyetä asenteiden, arvojen ja uskomusten muutokseen ja tätä kautta tietoisuuden avartumiseen. Ammatillinen kasvu on elinikäinen oppimisprosessi, jota hyödyntämällä kykenemme vastamaan enemmissä määrin muuttuviin työelämäntarpeisiin. Työskentely samaan aikaan opinnäytetyöprosessin kanssa, on mahdollistanut yhteistyökäsitteeseen syventymisen myös käytännössä. Tietoisuus yhteistyön merkityksestä, yhteistyötä edistävästä ja haittaavista tekijöistä on lisännyt omaa ammatillisuuttamme. Olemme pystyneet refleктоimaan omaa työskentelyämme kriittisesti ja näin ollen saaneet työelämässämme onnistumisen kokemuksia yhteistyön saralta. Myös opinnäytetyön aikana koetuilla tunteilla on ollut oma tehtävänsä ammatillisen kasvun prosessissa. Tunteiden kuuluu kyseenalaistaa, syventää, eheyttää

ja hajottaa, koska ilman näitä tunnetiloja opinnäytetyömme tarjoama kokemus oli voinut jäädä puutteelliseksi.

Opinnäytetyön aikana tiedonhallinnan osaamisemme kasvoi etsiessämme voimassa olevaa tietoa. Varhaiskasvatukseen on tehty useita muutoksia ja uuden tiedon vertaaminen vanhaan tuotti ajoittain ongelmia. Saatavaa tietoa ja tutkimuksia löytyi varsin merkittävästi mutta ongelmalliseksi aiheiden käyttämisestä teki se, onko tieto vielä ajankohtaista. Myös oman työn tutkiminen ja arviointi vaativat mieltä reflektiivistä työtöotetta.

9.5 Jatkotutkimukset ja kehittämissideat

Opinnäytetyössämme selvitettiin kasvattajien kokemuksia vanhemman kanssa tehtävästä yhteistyöstä. Opinnäytetyön tuloksia voidaan käyttää vahvistamaan työyhteisön käsityksiä siitä, millainen palveluntarjoaja he oman kokemuksen kautta ovat.

Opinnäytetyön tulokset vahvistavat jo olemassa olevaa tietoa. Opinnäytetyön tulosten kautta, työyhteisön sisällä kasvattajat tulevat enemmissä määrin tietoisiksi omista ja toisten käsityksistä. Ongelmallisiksi kuvattuihin tilanteisiin, esimerkiksi kiireeseen sekä sen syntyyn, voidaan kiinnittää huomiota tarkkailemalla kasvattajien työtapoja. Aihetta voidaan selvittää tutkimalla, onko kiire osittain kasvattajien itsensä luomaa ja kuvaako se enemmänkin työtapoja/työkulttuuria kuin työ tilannetta sekä työn luonnetta.

Opinnäytetyön tuloksia sekä henkilöstön kokemuksia voidaan siirtää myös muualle varhaiskasvatukseen ja osaksi varhaiskasvatuksen kehittämistä. Tutkitavassa päiväkodista löytyi paljon toimivia toimintamalleja, joita voidaan hyödyntää myös muissa yksiköissä. Jatkotutkimus ideana voisi olla tutkia myös vanhempien kokemuksia yhteistyöstä, jolloin tuloksia voitaisiin vertailla toisiinsa.

Lähteet

- Alasuutari, P. 2001. Laadullinen tutkimus. Jyväskylä: Gummerus kirjapaino Oy.
- Dunderfelt, T. 2016. Läsnoolevan kohtaaminen. Juva. Bookwell Oy.
- Eskola J., Suoranta J., 1998. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.
- Eskola, J. & Suoranta, J. 2001. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Tampere: Vastapaino
- Happo, I. 2006. Varhaiskasvattajan asiantuntijuus. Asiantuntijaksi kehittyminen Lapin läänissä. Rovaniemi. Lapin yliopisto
- Heinonen, H., Iivonen, E., Korhonen, M., Lahtinen, N., Muuronen, K., Semi, R. & Siimes, U. 2016. Lasten oikeudet ja aikuisten vastuut varhaiskasvatuksessa. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2009. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.
- Heinämäki, L. 2004. Erityinen tuki varhaiskasvatuksessa. Erityispäivähoito. Lapsen mahdollisuus. Saarijärvi: Gummerus Kirjapaino Oy.
- Hujala E. 2011. Varhaiskasvatuksen käsikirja. Juva: Bookwell Oy.
- Iso-Kuusela, M. 2008. Vanhempien ja päivähoiton ammattilaisten välinen yhteistyö -Yhteen hiileen puhaltamista vai vain kaunis ajatus? Jyväskylän yliopisto. Kasvatustieteen laitos. Varhaiskasvatustieteen pro gradu -tutkielma. https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/19422/URN_NBN_fi_jyu-200812206014.pdf?sequence=1 10.10.2016
- Karila K. 2016. Vaikuttava varhaiskasvatus. Tilannekatsaus toukokuu 2016. Opetushallitus http://www.oph.fi/download/176638_vaikuttava_varhaiskasvatus.pdf 4.3.2017
- Karila, K. 2006. Kasvatuskumppanuus vuorovaikutussuhteena. Teoksessa Karila, K., Alasuutari, M., Hännikäinen, M., Nummenmaa, A R. ja Rasku-Puttonen, H. (toim.) Kasvatusvuorovaikutus. Tampere: Vastapaino,
- Karila. K. 2005. Vanhempien ja päivähoiton henkilöstön keskustelut kasvatuskumppanuuden areenoina. Jyväskylä. Koulutuksen tutkimuslaitos
- Kaskela, M. & Kekkonen, M. 2006. Kasvatuskumppanuus kannattelee lasta. Opas varhaiskasvatuksen kehittämiseen. Stakes. Oppaita 63. Vaajakoski: Gummerus kirjapaino oy.
- Kiviniemi, K. 2001. Laadullinen tutkimus prosessina. Teoksessa: J. Aaltola & R.Valli (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin II. Näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin. Jyväskylä: PS-kustannus
- Kekkonen, M. 2012. Kasvatuskumppanuus puheena. Varhaiskasvattajat, vanhemmat ja lapset päivähoiton diskursiivisilla näyttämöillä. Helsinki:
- Koski, T. 2012. Kasvatuskumppanuus – Myytti vai vai todellinen yhteistyömalli. Oulun yliopisto. Kasvatustieteen laitos. Varhaiskasvatustieteen pro gradu -tutkielma. <http://jultika.oulu.fi/files/nbnfioulu-201212041091.pdf> 10.4.2016

- Kumpulainen, K., Mikkola, A., Rajala, A., Hilppö, J. & Lipponen, L. 2014. Positiivisen pedagogiikan jäljillä. Teoksessa: Uusitalo-Malmivaara, L. (toim.). Positiivisen psykologian voima. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Tiittula, L. & Ruusuvuori J. 2005. Johdanto. Teoksessa Ruusuvuori, J. & Tiittula, L. (toim.) Haastattelu. Tutkimus, tilanteet ja vuorovaikutus. Tampere: Vastapaino. 9- 21.
- Lahkela, M. ja Tolvanen, M. 2011. Kasvatuskumppanuuden toteutuminen varhaiskasvatussuunnitelmien arviointikeskusteluissa ja päivähoiton arjessa kasvattajan näkökulmasta. Laurea-ammattikorkeakoulu. Sosiaalialan koulutusohjelma. Opinnäytetyö. http://www.socca.fi/files/940/Lahkela_Mervi_Tolvanen_Maaritopn.pdf 3.10.2016
- Laki sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista 2005/272
- Mattila K-P. 2011. Lapsen vahvistava kohtaaminen. Jyväskylä. PS-kustannus.
- Metsola, J. 2016. Vanhempien osallisuus haasteena ja mahdollisuutena. Varhaiskasvatuksen erityisopettajien näkökulmia vanhempien osallisuuteen. Jyväskylän yliopisto. Kasvatustieteiden laitos. Pro gradu - tutkielma. <https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/49676/URN:NB:N:fi:juu-201605092459.pdf?sequence=1> 29.9.2016.
- Nummenmaa A., Karila K., 2011. Ammatilliset keskustelut varhaiskasvatuksessa. Helsinki. WSOYpro Oy.
- Onnismaa, E-L. 2010. Lapsi, lapsuus ja perhe varhaiskasvatusasiakirjoissa 1967–1999. Tutkimuksia 313. Helsinki: Helsingin yliopisto. <https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/20012/lapsilap.pdf> 4.3.2017
- Opetushallitus. 2016. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016. Määräykset ja ohjeet 2016:17.
- Peltomäki, P., Harjumäki, P. & Husman, K. 2002. Muuttuva auttamistyön asiantuntijuus – kriisityön ja työterveyshuoltotoiminnan tarkastelua. Teoksessa I. Pirttilä ja S. Eriksson (toim.) Asiantuntijuuden areenat. Jyväskylä. Jyväskylän yliopisto.
- Perttula, J. 2005. Kokemus ja kokemuksen tutkimus. Teoksessa J. Perttula & T. Latomaa (toim.) Kokemuksen tutkimus. Merkitys – tulkinta – ymmärtäminen. Helsinki. Guttenbers As
- Pitkäranta A. 2010. Laadullisen tutkimuksen tekijälle. Työkirja. Satakunnan ammattikorkeakoulu. https://www.samk.fi/download/13153_Laadullisen_tutkimuksen_tyokirja_APitkaranta.pdf 15.1.2016
- Ruohotie P. 2000. Oppiminen ja ammatillinen kasvu. Juva. WS Bookwell Oy
- Ruusuvuori J., Tiittula L. (toim). 2005. Haastattelu-tutkimus, tilanteet ja vuorovaikutus. Jyväskylä: Gummerus kirjapaino Oy.
- Sarajärvi, A. & Tuomi, J. 2002. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. 1. – 2. painos. Helsinki: Tammi.
- Sinkkonen, J. 2003. Ammatillaiset vanhempien tukena. Teoksessa J. Sinkkonen (toim.) Pesästä lentoon. Kirja lapsen kehityksestä kasvattajalle. Helsinki: WSOY
- Solatie, J. 2001. Focusryhmät. Kvalitatiiviset ryhmäkeskustelut strategisen markkinointitutkimuksen apuna. Helsinki: Makeprint.
- Sosiaali- ja terveysministeriö. 2007. Varhaiskasvatuksen henkilöstön koulutus ja osaaminen. Nykytila ja kehittämistarpeet. Helsinki

- Sosiaali- ja terveysministeriö. 2011. Varhaiskasvatuksen neuvottelukunnan loppuraportti. Helsinki.
- Stakes 2005. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. Oppaita 56. Saarijärvi: Gummerus Kirjapaino Oy.
- Tanneraho M., 2014. Vanhempien osallisuuden elementtejä suomalaisen varhaiskasvatuksen kontekstissa. Käyttäytymistieteellinen tiedekunta. Helsingin yliopisto Opettajankoulutuslaitos. Pro gradu -tutkielma Terveyden ja hyvinvoinnin laitos.
<https://www.thl.fi/documents/10531/136719/Tutkimus%202012%2072.pdf> 18.8.2016
- Tuomi J., 2007. Tutki ja lue: johdatus tieteelliseen tekstin ymmärtämiseen. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.
- Tuomi J., Sarajärvi A. 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki. Tammi.
- Valtonen, A. 2005. Ryhmäkeskustelut- Millainen metodi? Teoksessa Ruusuvuori J. & Tittula L. (toim.) Haastattelu. Tutkimus, tilanteet ja vuorovaikutus. Tampere. Vastapaino
- Varhaiskasvatuslaki 7b/2015
Varhaiskasvatuslaki 36/1973
- Venninen, T., Leinonen, J., Rautavaara-Hämäläinen, M. & Purola, K. 2011. Lähes aina haettaessa sanotaan, että ihan ok päivä - mitä se lopulta tarkoittaa?. Lasten vanhempien ja henkilökunnan osallisuus pääkaupunkiseudun päiväkodeissa. Työpapereita 2011:2. Socca - Pääkaupunkiseudun sosiaalialan osaamiskeskus.
- Vilén, M., Vihunen, R., Vartiainen, J., Sivén, T., Neuvonen, S. ja Kurvinen, A. 2006. Lapsuus. Erityinen elämänvaihe. Helsinki: WSOY Oppimateriaalit Oy.
- Vilka, H. 2005. Tutki ja kehitä. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.
- Virtanen, J. 2009. Elisabeth Alander, Aukusti Salo ja suomalaisen lastentarhan idea. Kasvatus ja aika 3 (3), 65–78.

OPINNÄYTETYÖN TOIMEKSIANTOSOPIMUS

Toimeksiantaja	
Organisaation nimi:	
Toimeksiantajan edustaja:	
Osoite:	
Puhelinnumero:	
Sähköposti:	

Opiskelijan/opiskelijoiden tiedot	
Koulutusohjelma:	Sosionomi
Opiskelijanumero(t) ja nimi(et):	Suvi Ikonen Heini Lukkarinen 1500174 1400158
Puhelinnumero:	
Sähköposti:	

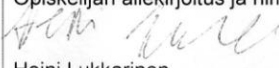
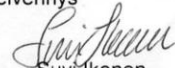

Toimeksiannon kuvaus	
Aihe	KASVATTAJIEN KOKEMUKSIA VANHEMPIEN KANSSA TEHTÄVÄSTÄ YHTEISTYÖSTÄ
Toteutusmuoto	Tutkimuksellinen
Aikataulu	valmistuminen 2017 toukokuuhun mennessä
Kustannusarvio ja kustannusvastuu	

Toimeksiantajan sitoumukset	
Toimeksiantaja sitoutuu järjestämään ryhmäkeskustelut päiväkodilla, johon toivotaan osallistuvan yli 50% henkilöstöstä	

Opiskelijan sitoumukset	
Sitoudumme tekemään opinnäytetyön sovitun aikataulun mukaisesti, eettisiä periaatteita sekä opinnäytetyön ohjeita noudattaen.	

Opinnäytetyön ohjaus Karelia-amk:ssa	
Ohjaaja(t):	
Miia Pasanen	Heli Makkonen

Opinnäytetyön julkisuus	
Opinnäytetyö on julkinen asiakirja ja se voidaan julkaista Theseus-verkkokirjastossa.	

Allekirjoitukset	
Päiväys	Opiskelijan allekirjoitus ja nimenselvennys Heini Lukkarinen Suvi Ikonen
Päiväys	Toimeksiantajan edustajan allekirjoitus ja nimenselvennys
26.1.2017	
Päiväys	Opinnäytetyön ohjaajan allekirjoitus ja nimenselvennys
12.01.2017	

MIIA PASANEN

Hei

Olemme kaksi sosionomiopiskelijaa Karelia ammattikorkeakoulusta. Teemme opinnäytetyötä vanhempien ja kasvattajien välisestä yhteistyöstä varhaiskasvatuksesta. Kokemuksenne yhteistyöstä on tärkeää varhaiskasvatustoiminnan laadun kehittämiseksi.

Tutkimusaiheisto on tarkoitus kerätä ryhmäkeskustelulla tammikuun aikana työpäivänne aikana. Kestoltaan keskustelut ovat noin 60 minuuttia. Aineistoa käytetään vain tähän opinnäytetyöhön. Haastatteluun osallistuvien henkilöllisyys pysyy salassa, eikä nimiänne tai muita tunnistettavia seikkoja mainita opinnäytetyössämme. Keskustelut nauhoitetaan, litteroidaan kirjalliseen muotoon ja opinnäytetyön valmistumisen jälkeen kaikki materiaali tuhoetaan.

Vastaamme mielellämme kysymyksiinne, mikäli haluatte lisätietoa opinnäytetyöstä tai keskusteluun osallistumisesta.

Yhteistyöterveisin

Heini Lukkarinen
Heini.1.Lukkarinen@edu.karelia.fi

Suvi Ikonen
Suvi.Ikonen@edu.karelia.fi

Ryhmäkeskustelurunko

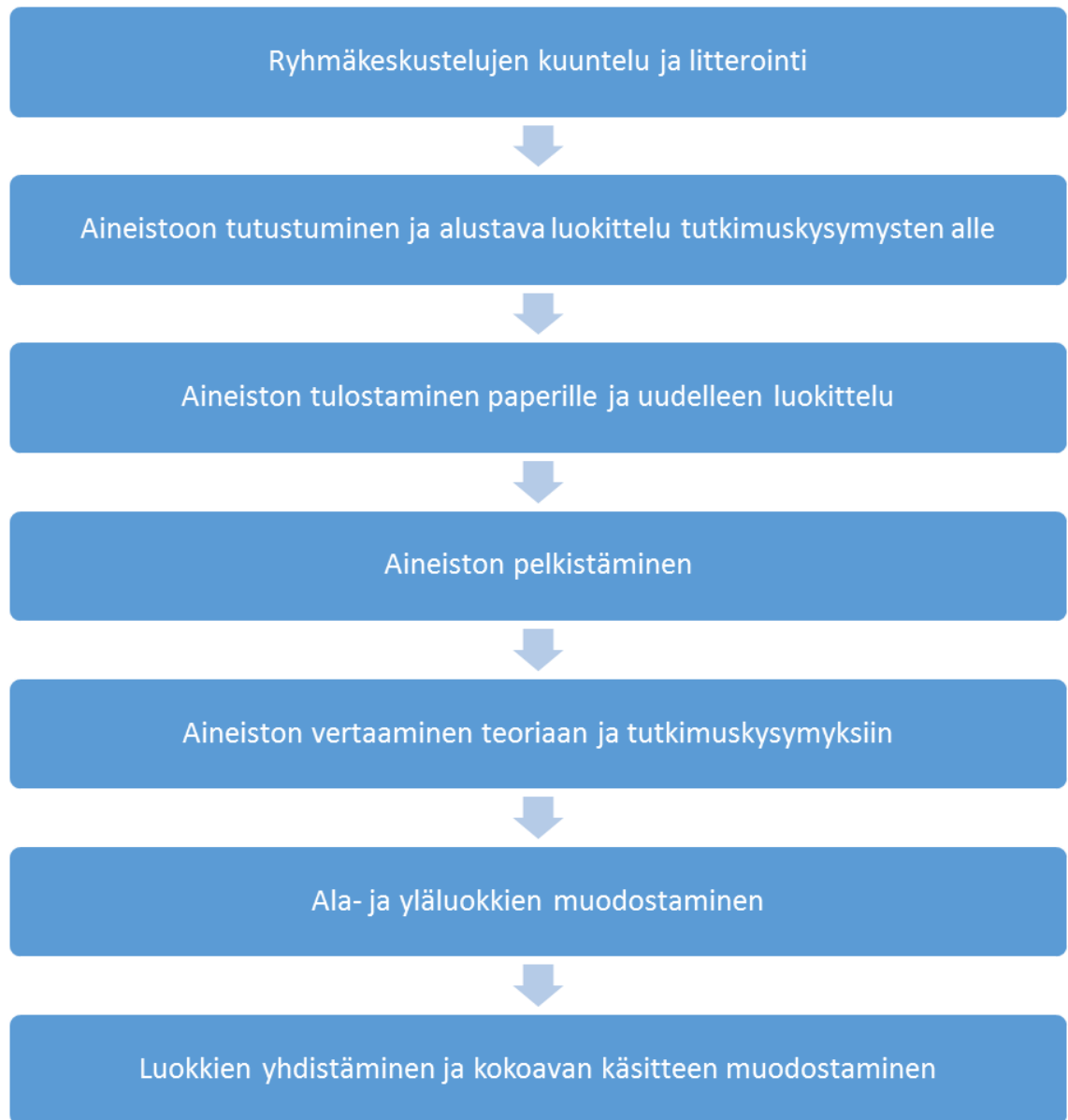
Yhteistyömuodot

1. Millaisia yhteistyömuotoja päiväkodissanne on?
2. Mikä muodollisissa yhteistyömuodoissa (esim. vasu keskustelut ja yhteistyöpalaverit), on mielestänne merkityksellistä yhteistyön näkökulmasta? Miten koet tällaiset yhteistyömuodot?
3. Mikä ”ei muodollisissa” yhteistyömuodoissa (esim. hakukahvit tai aamupala), on mielestänne merkityksellistä yhteistyön näkökulmasta? Millä tavalla koet tällaiset yhteistyömuodot?
4. Millaista yhteistyö on mielestäsi ollut päiväkodin ja vanhempien välillä? Millaiseksi luonnehdit sitä?
5. Millainen on mielestäsi hyvä yhteistyö varhaiskasvatuksen henkilöstön ja vanhemman välillä?

Yhteistyön kehittäminen

1. Millaisia haasteita olet kohdannut yhteistyössä vanhempien kanssa?
2. Miten paljon otatte vanhempia mukaan päiväkodin toiminnan suunnitteluun, toteuttamiseen ja kehittämiseen?
3. Miten yhteistyötä voisi mielestäsi kehittää vanhempien ja varhaiskasvatuksen henkilöstön välillä?

Analyysirunko

Esimerkki analyysipolusta

Alkuperäinen ilmaisu	Pelkistetty ilmaisu	Alaluokka	Yläluokka	Kokoava käsite
<i>Ja joskus on haastavaa vanhempaa kohdatessa se niinku kiire ja hälinä, ettei pääse kohtaamaan sitä vanhempaa niinku haluaisi.</i>	Kohtaamisen haasteena kiire ja hälinä	Kasvattajan kiire	Kasvattajan kokemus yhteistyön esteistä	Kasvattajan kokemus vanhemman kanssa tehtävästä yhteistyöstä
<i>Vanhemmalla itellää saattaa olla niin kiire, että vaikka ite miten yrittää niin vanhempi on vaan, että heippa.</i>	Vanhemman kiire esteenä keskustelulle	Vanhemman kiire		
<i>Jos halua esim. pitempään keskustella jostakin asiasta mutta ei pysty tai sitten ei pysty koska ympärillä on liikaa niitä kuulevia korvia</i>	Ympärillä liikaa korvia kuuntelemissa	Ympäristön esteet		
<i>Yritetään järjestää kaikkee ohjelmaa et tulis niitä vuorovaikutus tilanteita muutenkin kun vaan hakiessa tai tuodessa. Ja osa vanhemmista haluaa et niille vaan soitetaan.”</i>	järjestetyt vuorovaikutus-tilanteet	vanhemmalla mahdollisuus osallistua toimintaan	Kasvattajan kokemus vanhemman osallisuudesta	
<i>Tosi paljon vanhemmat kiittää siitä, et saa tulla ja näkeevät tätä meidän toimintaaki</i>	vanhemmille tarjotaan mahdollisuus tutustua toimintaan	vanhemmat mukana varhaiskasvatus-työssä		
<i>Siellä ei tuu niinkää syvällisii juteltu mut tulee sellasta luonnollista vuorovaikutusta ja turvallista ilmapiiriä ja tutustuu perheisiin eri tavalla, kun ne istuu aamupalalla perheenä. Ja näkeehän ne meidät ki eri tavalla.</i>	Perheisiin sekä toimintaan tutustuminen luonnollisen vuorovaikutuksen kautta	Perheet ja toiminta tutuksi osallisuuden keinoin		

Opinnäytetyön prosessikaavio

